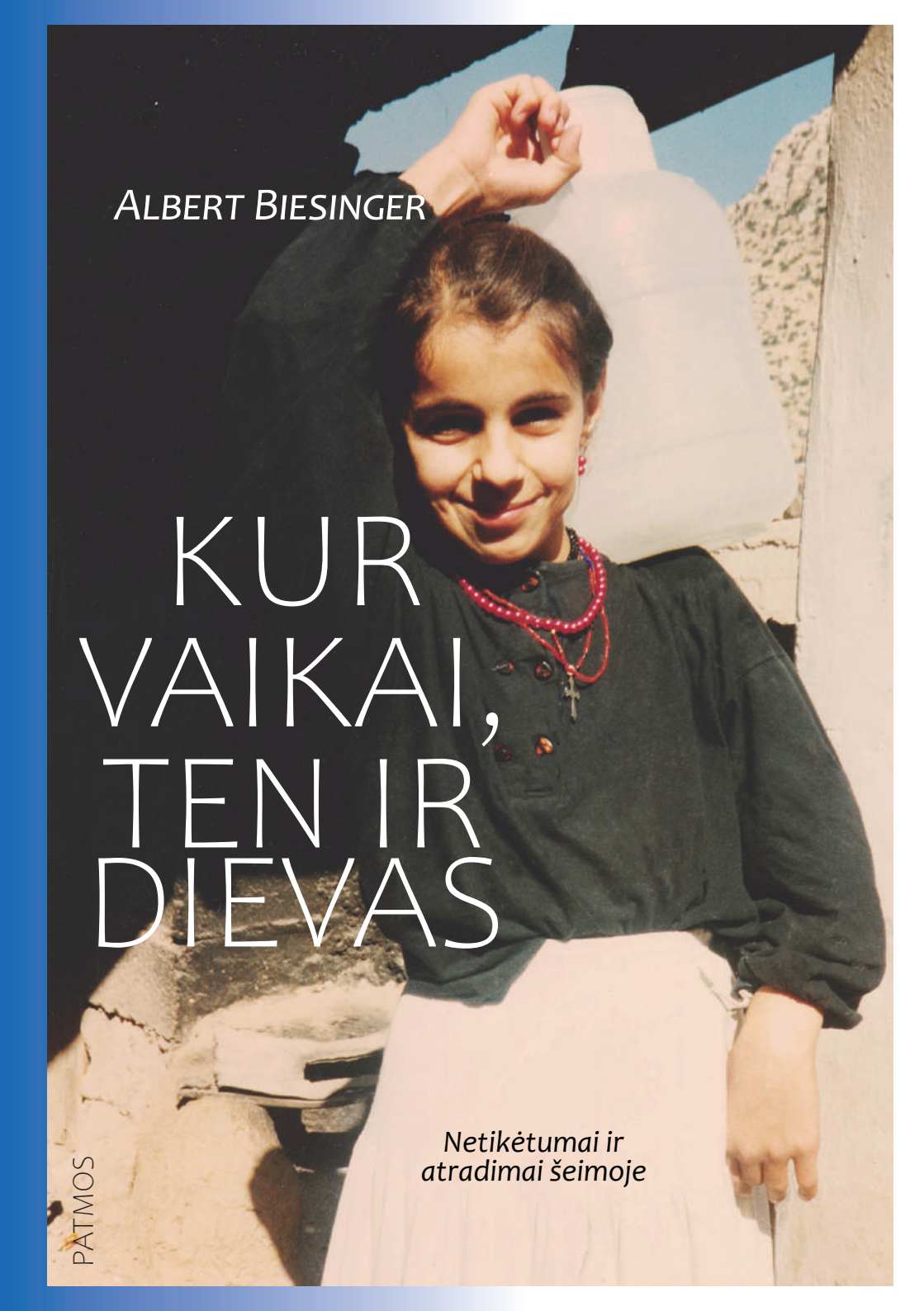

A photograph of a young girl with dark hair, smiling and looking towards the camera. She is wearing a dark, long-sleeved blouse with a high collar and a light-colored, pleated skirt. She has a red beaded necklace and a small cross pendant. Her right hand is raised, resting on a white, curved architectural element. The background shows a stone wall and a clear blue sky. The text is overlaid on the image.

ALBERT BIESINGER

KUR VAIKAI, TEN IR DIEVAS

*Netikėtumai ir
atradimai šeimoje*

Patmos

Visos teisės priklauso:

© 2020 Patmos Verlag

Verlagsgruppe Patmos in der Schwabenverlag AG, Ostfildern

www.patmos.de

Vertimas į lietuvių kalbą: Rita Šlaitaitė

Viršelio nuotrauka: „Mergaitė iš pietinės Turkijos“, autorius P. Jakob Förg

Iliustracijos: Beate Biesinger

Knygos dizainas: Orinta Ž. Rötting

| Viršelio atvarte:

Tam tikroje vietoje ir tam tikru laiku gyvename kartu neatsitiktinai. O mūsų vaikai – kiek giliau pamąščius ir įsijautus – patikėti mums kaip Dievo dovana. Vaikai – tiek Dievo, tiek mūsų. Daugeliui metų tampame vaikams „angelais jų kelyje“, o jie – lygiai taip pat mums. Tėvams būtinas dvasingumas. O tėvų dvasingumo gilioji prasmė: būti vieni kitiems angelais.

Albert Biesinger

TURINYS

Jėzau, dabar tu gali eiti su manimi namo	4
Kur vaikai, ten ir Dievas	5
1. Kaip tapti Dievo paliestiems	9
2. Kaip šeimoje padaryti erdvės Dievo palytėjimui	15
3. Kaip kasdienybėje sukurti vakaro oazę ir sulėtinti gyvenimo tempą	21
4. Kaip pagyvinti šeimos dienas	25
5. Kaip šeimai gyventi prasmingai	31
6. Kaip tobulinti savo religinio auklėjimo patirtis ir idėjas	39
7. Kaip ritualai gali padėti šeimai	45
8. Kaip šeimoje švęsti Kalėdas ir Velykas	51
9. Kaip meldžiantis atrasti Dieve asmenį	63
10. Kaip jūs kaip Šeima galite įsijungti į darželio, mokyklos ir bendruomenės gyvenimą	67
11. Kaip pačiam ir vaikui kurti santykį su Jėzumi	73
12. Kaip tapti vieni kitiems angelais kasdienybėje	79
Apie šios knygos iliustracijas	84

JĖZAU, DABAR TU GALI EITI SU MANIMI NAMO

Vieną šaltą ir drėgną kovo dieną, vaikštinėdamas su vaikaite Liza, užsukau į bažnyčią. Prie Marijos altoriaus uždegėme žvakeles – vieną abiem broliams, kitą – mamai su tėčiu, ir trečią – senelei su seneliu.

Marijos statulėlė su vaikiu rankose Lizai padarė didelį įspūdį. Ilgai ir atidžiai žiūrėjusi į Jėzų, ji staiga kreipėsi į jį: „Jėzau, dabar tu gali eiti su manimi namo.“ Vaikaitė mosteli, tarsi paimtų jį ir sugniaužtų savo rankutėje. Žvilgterėjusi į mane, tarsi klausdama ar taip galima, atsargiai įleidžia Jėzų į kelnų kišenę.

Grįždama namo, Liza laiko ties kišene ranką, kad Jėzus neiškristų. Sugrįžus, tuojau pat nuskuba į savo kambarį ir išsitraukia vaikelį: „Jėzau, dabar galėsi su manimi miegoti.“ Liza meiliai jį apkloja. Lizai, mat, nepatiko, kad kūdikėlis šaltoje bažnyčioje pusiau nuogas gulėjo ant mamos rankų: jam bus daug šilčiau jos lovelėje.

Maždaug po mėnesio aš paklausiau: „Liza, kur dabar kūdikėlis Jėzus?“ Vaikaitė parodė, kaip Jėzus gražiai įsitaisęs jos lovytėje ir tarė: „Jo mama taip pat čia.“

Praėjus kuriam laikui Liza manęs klausia: „Ar gali Jėzus būti namuose, mano lovoje ir tuo pat metu bažnyčioje?“ Paaiškinu jai, kad Jėzus gali gyventi tiek pas mus, tiek bažnyčioje.

Po kurio laiko nesusilaikęs ir vėl pasmalsavau. Atsakymas buvo: „Jėzus grįžo namo į bažnyčią.“ „Tuomet mes netrukus Jį aplankysime bažnyčioje“, – tariau aš.

Su vaikais bažnyčioje galime lankytis net ir kai nevyksta pamaldos. Ten uždegtos žvakutės padeda mums melstis.

KUR VAIKAI, TEN IR DIEVAS

Jūsų šeimoje Dievas jau seniai. Nuo pat pradžių pradžios. Jūsų kūdikio asmenyje Jis dar sykį apsilankė pas jus naujovišku, ypatingu būdu, ir pasiliko. Su jumis Jis buvo ir anksčiau, bet dabar, dar sykį, Jį pajausti galite visiškai kitaip.

Mes, tėvai, išleidžiame vaiką į gyvenimą. Vaikas tampa ateinančia karta.

Net jei gana daug žinome apie giminės pratęsimą, nėštumą ir gimdymą, nežinome, kaip ir kuo mūsų vaikas taps. Kūdikio veido, kurį pamatome tik ką jam gimus, nesupainiojame su kitais, ir jo balso...

Su kiekvienu vaiku Viešpats ateina į šį pasaulį vis nauju veidu. Ir su kiekvienu vaiku JIS turi kitokį planą žmonijai. Kaip jūs tą planą išvelgsite ir kartu kaip šeima jį švęsite, patirsite ir formuosite per ritualus, taps jums ne tik didelė malone, bet ir intriguojančia užduotimi.

MĄSTYKITE APIE SAVO VAIKUS

Mąstykite apie savo vaiką, kai jis ramiai miega. Mąstykite apie jį, kai jis šypsosi ar nori paplepti.

Mąstykite apie jį net ir tada, kai jis priešinasi jums iššaukiančioje situacijoje, užsispyrusiai laikosi savo arba rėkia: „Tu gi visiškai kvailas tėvas!“

Visa tai ir daug kitų dalykų yra didelė jūsų vaiko paslaptis. Pirmas jūsų kūdikis pavertė judu motina ir tėvu. Prieš jam atsirandant, jūs tebuvote vyras ir moteris – pora, bet jūs nebuvote nei tėvai, nei šeima.

Aš, kaip tėvas, niekada nepamiršiu momentų Freiburgo universiteto klinikoje, kai pirmą sykį išvydau savo tik ką gimusių sūnų Dovydo, Manuelio ir Benjamino veidus. Kiekvienas jų – tarsi tam tikra žinia. Buvau taip sujau dintas, kad net ištryško ašaros.

Nepamirštama ir situacija su dukrele Ingrida, kurią metukų bejęgę pirmą sykį pamatėme ant jos motinos rankų. Didelė paslaptis, kaip ji nepalankiomis sąlygomis kabinosi į gyvenimą ir galėjome ją įsivaikinti, o dabar Ingrida – laiminga dviejų vaikų motina.

Jeigu norite šeimoje pamatyti Dievą, žvelkite į vaiko akis. Jūsų vaikas yra palytėtas Dievo. Pagaliau Dievas yra ir jūsų vaiko Kūrėjas ir jau seniai asmeniškai palietė jus per jūsų vaiką. Žinoma, biologiškai vaiką pradėjote jūs. Tačiau vaiko priešistorę gaubia paslapties šydas. Mes, tėvai, prieš gimstant vaikui nežinome, nei kaip jis atrodys, nei kokį genetinį derinį atsineš. Kaip ir nežinome, kokią įtaką vaikas ateityje darys kitiems žmonėms.

ŠI KNYGA KVIEČIA JUS ĮSIGILINTI

Tai pilna patirties ir pritinkanti kasdienybei knyga, parašyta remiantis patirtimi, įgyta auginant keturis vaikus, o dabar jau ir krūvą vaikaičių. Vaikai buvo ir tebėra tie mūsų angeliukai, atskleidę mums, kaip galima pajusti Viešpaties artumą.

Visi šios knygos skyriai pradedami mano žmonos, Beatos Biesinger, skiautinio nuotrauka. Skiautiniai yra įvairiaspalviai ir įvairiaformiai kaip ir gyvenimas ir jie kviečia į spalvų ir formų pasaulį. Šios knygos idėjoms skiautiniai suteikia kitokią išraišką ir plotmę; tai, ko negali padaryti tekstas. Matyti Dievą pasitelkiant spalvas man – ypatingas priartėjimo prie Jo kelias. Šventasis Raštas pilnas spalvų. Sinajuje Viešpats pasirodo ugnies pavidalu. Vaivorykštė tampa Viešpaties ištikimybės sandorai, sudarytai su žmogumi, ženklu. Šventasis Raštas aprašo tai ne vien žodžiais ir tekstu. Jis skatina mus Viešpaties prisilietimą suvokti visomis vaivorykštės spalvomis.

Iš uošvio Gerhardo Brauno, dešimtmečius dirbusio grafikos dizaino profesoriumi Berlyno menų universitete, pasisėmiau daug įkvėpimo dialogui tarp teologijos ir menų.¹ Ypatingai džiugina ir esu be galo dėkingas, kad mano žmona Beata šią savo tėvo kompetenciją ir daugelį kitų jo idėjų galėjo

perimti ir atskleisti kaip savo pačios pažinimą. Taigi ši knyga galės jus lydėti kelyje į prigludimą prie Dievo ne vien tekstu, bet ir spalvomis.

Knygą skiriu žmonai Beatai, mudviejų vaikams Dovydui, Manueliui, Benjaminui, Ingridai ir jų šeimoms, ypač vaikaičiams Jošuai, Juozapui, Lizai, Chiarai, Jonui, Nojui, Jokūbui, Loicui ir Simonui.

Knygą skiriu ir jums, mieli skaitytojai, bei jūsų šeimoms, kad galėtumėte išradingai kviestis Dievą į savo šeimas, nors Jis ten jau ir seniai besąs.

2020 metų vasara

Albert Biesinger

1. KAIP TAPTI DIEVO PALIESTIEMS

Kviečiu jus pasinerti į vaikystę ir vėl pajusti pirmuosius Dievo prisilietimus. Aš jus palydėsiu, bet nenurodinėsiu, ką turite daryti; šioje kelionėje kalbėsiu tik su savimi ir tik apie save.

Jei norite, prisijunkite ir sugrįžkite šitaip į savo vaikystės religinę praeitį. Gal bus lengviau, jei užsimerksite ir patogiai įsitaisykite, keletą kartų giliai įkvėpsite, iškvėpsite ir pamažėle leisite iš užmaršties iškilti vaizdams, situacijoms, asmenims bei jausmams:

MEDITACIJA PRIE PAVEIKSLO

ŠVIESA PRIEŠ TAMSĄ

Esu pačiame tamsos ir šviesos viduryje.

Gyvenimas ne vien tik šviesus ir džiaugsmingas. Mums jis nuolatos pateikia sunkių išbandymų.

Galime išvengti išbandymų, nes net ir gūdžiausioje tamsoje slypi šviesa. o pačiame viduryje – visa laikanti šviesos trauka: iš apačios į viršų ir iš viršaus į apačią.

Gyventi tikrą gyvenimą, persikeičiantį šviesoje ir suteikiantį jai reikšmę.

Ruda, žemės spalva, prasklaido tamsą ir priartina šviesą.

Išvysite ir kitas erdves.

- Keliauju į vaikystę.
- Man dvidešimt; prieš akis pamažėle išskyla vaizdai.
- Man penkiolika...
- O dabar man dešimt...
- Lankau pradinę mokyklą
- Esu darželinukas...
- Bandau grįžti į ankstyvąją vaikystę ir jos vaizdus.
- Prisimenu pirmąjį sąlytį su Dievu...
- Bandau prisiminti, kaip tai vyko. Kas dar buvo šalia?.. Kokie jausmai tada užplūdo?
- Prieš akis išskyla vaizdai bažnyčioje su močiute ir tėvais... Giesmės, smilkalai, tylą, varpų skambesys...
- Maldos vakarai su tėčiu...
- Šv. Mikalojaus diena...
- Prakartėlė vaikų darželyje...
- Kūčių vakaras šeimoje... prakartėlėje matau kūdikėlį Jėzų su Marija ir Juozapu...
- Degančios žvakutės ir eglutė, papuošta žvaigždelėmis...
- Dovanos po eglutės...
- Nekasdienis maistas...
- Visų spindinčios akys; tiek mūsų, vaikų, tiek tėvų...
- Pradinė mokykla...

- Tikybos pamoka...
- Klausomės Šventojo Rašto istorijų, iš dalies nuotyikinių: Nojaus arka, Dovydas ir Galijotas, Jėzaus gimimas Betliejuje; Jėzus ima vaikus ant rankų ir laimina juos; Jėzus miršta ant kryžiaus ir prisikelia; baisios istorijos.
- Pirmoji Komunija... Kas buvo kartu? Kas mane jai ruošė?
- Išskyla žmonių veidai, svarbūs Pirmosios Komunijos kelyje...
- Pirmosios Komunijos diena...
- Kaip švyčiu iš laimės, kai nešini kryžiumi ir vėliava įžengiamo į bažnyčią... Susijaudinę ir susikaupę...
- Pilnutėlė bažnyčia...
- Uždegame Pirmosios Komunijos žvakę...
- Aš išeinu į priekį ir priimu perkeistą duoną...
- Jėzus paliečia mane tiesiog kūniškai ir aš be garso kalbuosi su Juo ir meldžiuosi už savo gimines bei draugus ir už tuomet jau sergančią močiutę...
- Tai buvo labai laiminga diena. Retai pasitaikantys iškilmingi pietūs, giminių dovanos. Vaikystėje dar niekada nebuvau toks svarbus ir apsuptas visų dėmesio. Vakarinės pamaldos ir mes besidalijantys išpūdžiais apie dovanas...
- Pavargęs, bet laimingas krentu į lovą... Kitos savaitės... Aš visiškai įsijautęs...
- Mokyklinės dienos teka sena vaga...
- Brendimas; pradedu abejoti.

- Daugelis man sakytų dalykų visiškai neatitinka tikrovės. Kūdikėlis Jėzus nenusileidžia pro kamina, o šv. Mikalojus visiškai neateina iš miško.
- Brendimas palietė ir mano tikėjimą, keitė jį.
- Mane apėmė abejonės, jos kankinte kankino, taigi suaugęs Dievą radau eidamas kitoku keliu. Šiandien džiaugiuosi išgyvenęs dievoieškos krizes. O mano nuostata dvejoti išliko iki šiol².
- Reikšmingas žingsnis...
- Tikra meilė... Mums gimsta kūdikis... Jį krikštijame, einame su juo į bažnyčią. O paskui mano vaiko Pirmoji Komunija...
- Mano paties Pirmosios Komunijos prisiminimai susipina su vaiko. Visa šeima sąmoningai einame pasiruošimo Komunijai keliu...
- Sąlytis su Dievu tęsiasi tiek šviesiomis, tiek tamsiomis dienomis...

Jei norite, darydami šį pratimą, galite mintimis palaiminti savo vaiką: „Viešpats telaimina tave ir tesaugo. Teleidžia šviesti tau savo veidą ir teduoda tavo jaunystei stiprybės.“

Pažįstu nemažai tėvų, neturinčių nei asmeninio sąlyčio su Dievu, nei teigiamo religinio auklėjimo patirčių. Todėl labai gerai suprantu, kai tėvai sako maždaug taip: „Jau tokio religinio auklėjimo, kaip auklėjo mane, jokių būdu neleisiu patirti savo vaikams. Nenoriu jiems meluoti <apie Dievą>. Jie neturėtų nukentėti dėl to, kad mano, tėvo ar motinos, religinio auklėjimo klausimu patirtis bloga. Aš pasiruošęs ieškoti teigiamo kelio. Betgi nuo ko pradėti?“

Kita vertus, kai kurie tėvai pastebi, kad negyvensi visiškai be Dievo, tačiau kaip elgtis, dažniausiai nežino. Kituose skyriuose turėtų paaiškėti, ką konkrečiai reikėtų daryti.

Viešpats visą mūsų gyvenimą būna šalia. Kiekvieną dieną esame sąlytyje su Dievu – reikia tai tik pastebėti. Ir kadangi jau esame Dievo apglėbti, galime pasidalinti su vaikais to santykio su Juo įspūdziais ir aiškiai įvardinti, kaip Viešpats paliečia mus šeimoje. Ir koks svarbus šis palytėjimas visam šeimos gyvenimui ir klestėjimui bei dvasinei sveikatai.

2. KAIP ŠEIMOJE PADARYTI ERDVĖS DIEVO PALYTĖJIMUI

„Kam žmonės ateina į šį pasaulį, jei vis vien turi mirti?..“ Taip klausė mūsų trylikametis Benjaminas. Atsakyti į klausimą, kodėl gyvename, jei turima galvoje žmogiškoji egzistencija bei švietimas – nepaprastai svarbu. Švietimas yra daugiau, nei mokinių sugebėjimų testavimas. Juk kokios dvasios vedamas gyvenu, koks dvasingumas mane formuoja, daro įtaką tiek mano veiksams, tiek šeimai. Gyvendamas nuolatos turiu mokytis atskirti, kur dvasingumas yra ir kur jo nėra.

MEDITACIJA PRIE PAVEIKLO

BENDRAVIMAS

Savitas – esu kitoks nei tu: su savimi nešiojuosi savo biografijos atspalvius bei patyrimus.

Ateinu toks, koks esu iš tikrųjų, atsistoju ten, kur noriu priklausyti, nesileidžiu priskiriamas kažin kam ar kažin kur, pasirenku man tinkamą nuotolį.

Prieinu, esu čia svetimas, bet noriu įsijungti, atsargiai priartėju ir stebiu per atstumą.

Ar mane priims? Juk atrodau visiškai kitaip – esu baltas.

Besikartojantis pokalbis – jau seniai įvykęs tarp kitų. Kiekvienas irgi atsinešė savo spalvą ir paliko įspaudą.

Dialogas atviras. Gali elgtis laisvai – dalyvauti būsimame pokalbyje arba ne.

Jei remsiuosi dvasingumu, mano gyvenimas susiklostys kitaip, nei kad atsiduočiau kasdienybės banalumui ir paviršutiniškumui.

Būdami Dievo kūriniais turime savyje ir Jo kibirkštį, nes Jis yra mūsų Kūrėjas. Į šį materialų pasaulį su jo pavojais, kančiomis, žlugimais Dievas įdavė mums ir dalelę savęs su viltimi, džiaugsmu bei vizijomis. Nesame „į kosmosą išmesti“ šiaip sau, esame Jo paveikslas. Šventasis Raštas sako (Pradžios knyga

1, 27), kad Dievas sukūrė mus vyro ir moters pavidalu, pagal savo paveiklą. Jei leisime, kad toji mūsų kilmė priartėtų prie mūsų, suprasime džiugią žinią, – kad nesame nuo Dievo atskirti ir palikti vienui vieni gyventi mums skirtus dešimtmečius šiame palyginti mažame ir pavojingame Žemės rutulyje. Mes apgaubti dieviškosios dvasios, esančios tiek mumyse, tiek visoje visatoje.

Turime iš esmės apsispręsti: egzistuoja Dievas ar ne. Aš nutariau pasirinkti krikščioniškąjį kelią, santykio su Dievu kelią, o ne blogio ir destruktijos karalystę. Noriu gyventi Dievo karalystėje, jo žinioje, pirmąsioje ryšyje su Viešpačiu. Šitaip apsisprendęs gyvensi visiškai kitaip net ir susidūręs su sunkiais suvokiamais gyvenimo apribojimais ar bedugnėmis. Viešpaties dvasia mus lydi ne vien saulėtomis dienomis, ji pasidaro dar svarbesnė, kai mūsų gyvenimas aptemsta.

Dvasingumas mus palaiko...

- ...kai tėvai savo gulinčiam intensyviosios terapijos skyriuje ir mirštančiam šešių savaitių sūnui dar sykį parodo dangų ir žemę. Vaikas prijungtas prie aparatų. Kartu yra ir gydytojas. Tėvai pasakoja apie savo gyvenimą šioje žemėje, kaip jie, prieš sūnui gimstant, įrengė jo kambarį. Kad močiutė su seneliu ir sesute jau seniai jo laukia. Tėvai rodo sūnui dangų ir sako, ko jam ten linki.
- ...kai pribuvėja paduoda į rankas motinai baltai aprengtą negyvą gimusią Joaną ir prašo tėvo į kliniką ateiti su mergaitės vyresniaisiais broliukais. Susikaupe abu šešerių ir ketverių metų broliukai paima sesutę ant rankų ir glostydami kaktytę nubrėžia kryžiaus ženklą.
- ...kai draugas sode naktimis degina žibinte žvakę. Jis – ligoninės sielovadininkas, su mirštančiaisiais kalbantis apie atsiskyrimą, pasitikėjimą, abejones bei viltį, apie atsisveikinimą – tarpais ir ašarodamas. Reikia paguosti ir gimines, nors paguodos kartais visiškai nebėra. Naktį, grįžęs namo, jis patiki šiuos žmones žvakės šviesai, kuri spindėdama tamsoje tarsi leidžia nuspėti ateities kontūrus.
- ...kai jau suaugęs vaikaitis sutinka su ligotais seneliais Naujuosius ir susitaiko su kažkada buvusios labai stiprios močiutės išsiblaškymu.
- ...kai aštuoniolikmetė neskrenda seniai numatytų atostogų, neapplančiusi vėžiu sergančios prie aparatų prijungtos draugės. Atėjęs į palatą ji nedrąsiai prisiartina prie draugės lovos. Abi nežino, ar dar pasimatys šiame pasaulyje.
- ...kai jūs, tėvai, pasibaigus prabėgusiai dienai prieš eidami miegoti, vaikus ir save patikite Dievui.
- ...kai šeima įvaikina neįgalų vaiką ir lydi jį per visas aukštumas ir žemus iki šis subręs.
- ...kai jauna mokytoja, ryte eidama į mokyklą, patiki savo mokinius Dievo valiai.

- ...kai teologė Ruandoje rengia prievartą patyrusioms moterims ir mergaitėms terapijas, kurios palengvintų joms padarytą žalą ir suteiktų vilties.
- ...kai kunigas Peru sakydamas sekmadienio pamokslą pasipriešina tam, kad turtuolis viename kaime atima derlių iš jaunos našlės su mažais vaikais. Už tai kunigui teks praleisti penkias dienas kalėjime ir dar neaišku, ar jo neperkels į kitą, kuriame bus kankinamas.
- ...kai avarijoje žuvus jaunuoliui, sielovadininkas pagelbsti tėvams uždegdamas kambaryje žvakę ir dalyvaudamas kartu su jais ilguose ašaromis aplaistytuose pokalbiuose ar paprasčiausiai būdamas šalia.
- ...kai tėvai ne siūnčia vaiką į paruošiamuosius Pirmosios Komunijos kursus, o patys studijuoja su juo tekstus, eilėraščius, paveikslus ir prisideda prie jo religinio vystymosi.
- ...kai jūs patys sudėtingose konfliktinėse situacijose ieškote šeimoje taikių sprendimų.

Mūsų gyvybinis pajėgumas ateina iš Dievo. Dvasiškai susijungę su Juo, galime to santykio palaikomi gyventi visa jėga. Atsivėrę Viešpačiui, įžengiame į kitokį lygmenį ir kitokį konkretų mūsų kasdienybės formavimą. Jei esame pakankamai jautrūs, Dievas leidžia pajusti, ką reikia daryti ir ko ne. Jis mums duoda ir jėgų atlaikyti sunkius išbandymus. Gyvendami dvasingumu, kylančiu iš santykio su Dievu, galime suvokti giliąją jo prasmę – kas suteikia jėgų ir vilties gyventi toliau.

3. KAIP KASDIENYBĖJE SUKURTI VAKARO OAZĘ IR SULĖTINTI GYVENIMO TEMPĄ

Prieš eidamas miegoti, šešiametis Benjaminas klausia: „Tėti, ar ateisi?“ Jo akys spindi. Skaitau sūnui Šventąjį Raštą. Kalbame apie karalių Dovydą, žiūrime iliustracijas. Aš aprimstu; universitetinio šurmilio įtampa atslūgsta ir pastebiu, kaip šio vakarinio ritualo su sūnumi metu man pasidaro gera. Diena nutolsta ir panyru į saugią aplinką: viskas sulėtėja ir kasdienybę nutraukia dvasingumo srovė.

Viską užbaigęs, nubrėžiu ant Benjaminio kaktos kryžių ir palaiminu sūnų. Staiga sūnus atsisėda ir mano kaktose taip pat palieka kryžiaus ženklą. „Tėti, ir aš tave laiminu!“ Tai nepamirštama gyvenimo akimirka...

Vaikai – savotiški tėvų angelai. Prie savo religinio šaltinio jie veda tėvus spontaniškumo ir kitoniško mąstymo keliu. Vaikai turi klausinėjimo dovaną, dar nepažabotą ir nesudėliotą į lentynėles.

Tad kokius kelius pasirinkti ir kurie jų būtų prasmingi, kad kasdienybėje paliktume tarpų, leidžiančių apšviesti ją dieviškąja šviesa?

Tėvams, nelabai pasitikintiems savo religiniu auklėjimu, yra keletas paprastų ir kartu veiksmingų galimybių, kurias įgyvendinti galima iš karto.

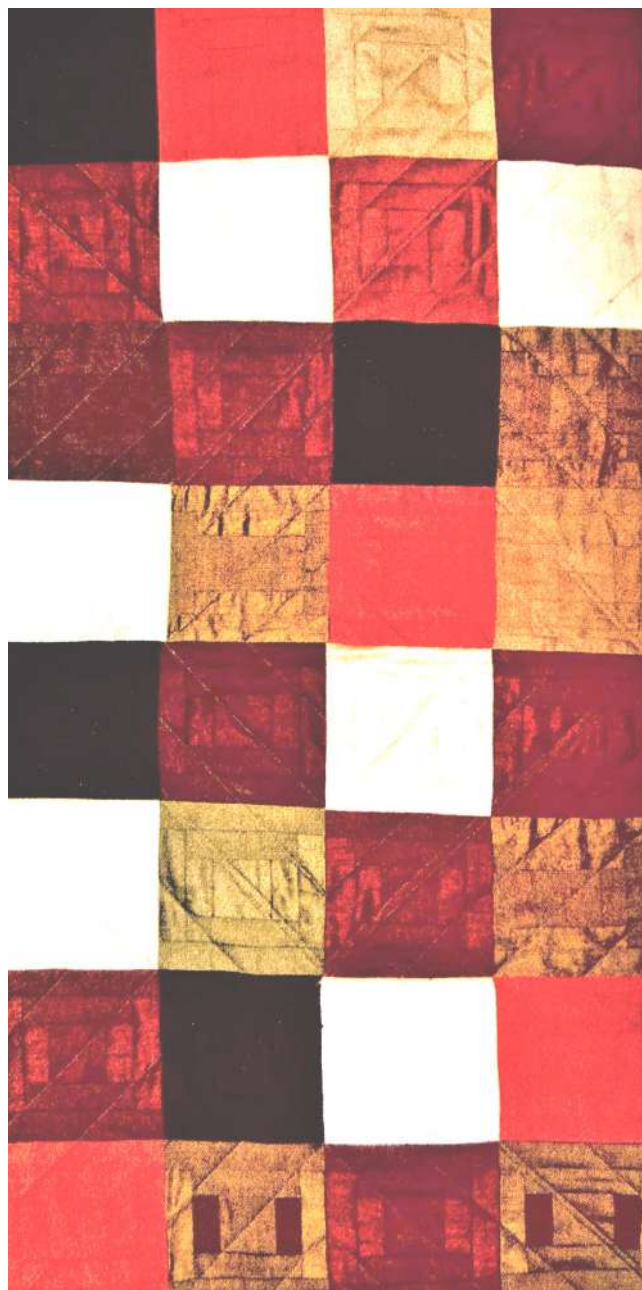
- Palaiminkite vaiką ryte prieš jam išeinant iš namų. Galite uždėti ant galvos ranką sakydami: „Te Dievas tave saugo“ arba kaktose nubrėžti kryžių. Vaikams tai patinka.
- Jei prieš valgį meldžiamės kartu su vaikais, parodome dėkingumo ir emocionalaus bendravimo gestą. Tai galime pradėti jau tuomet, kai vaikas dar tebesėdi ant paaukštintos kėdutės. Galime melstis ir taip: Tu maitini kiekvieną gyvulėlį ir girdai kiekvieną augalėlį, Tu nepamiršti ir mūsų, Viešpatie, dėkojame Tau. Tuomet ištiesiame vieni kitiems rankas ir sakome: „Skanaus!“

- O vakariniai ritualai yra ypač svarbūs ir veiksmingi. Susikurti su vaikais vakarinį ritualą, galintį tapti malonia oaze, yra lengviau, nei manome. Tėtis ar mama, o ypač tėčiai, jei jie tai daro, užmezga tamprius ryšius su vaikais. Galima atsisėsti ant vaiko lovos ir peržvelgti su juo visus dienos įvykius. Tikriausiai jūs aptarsite konfliktus ir padėkosite Dievui už tai, kas šią dieną buvo gražaus. Arba atiduosite į Viešpaties rankas tai, kas slėgė ir kėlė liūdesį, jei kas nors šeimoje sirgo ar turėjo problemų. Dieną galima baigti malda. – Mūsų penkiametė dukrelė po pokalbio tiesiog spontaniškai pradėjo melstis: „Viešpatie, ši diena buvo labai nevykusi. Moricas sudavė man, o aš atsilyginau jam tuo pačiu. Miegok gerai, Viešpatie.“ Po šios maldos aš dar ilgai kalbėjausi su Ingrida apie šį konfliktą – jis netrukus išsisprendė. Laikui bėgant gali išsirutulioti ir kitokie variantai, kurių norėtų patys vaikai. Po kurio laiko Ingrida pati pradėjo kalbėti „Tėve mūsų“, bet vis užstrigdavo, todėl vakarais meldėsi tol, kol išmoko. Toks vakarinis ritualas nėra vien maldos atbumbenimas. Į jį atiteka praėjusios dienos gyvybė bei bendravimas ir suteikia vaikams vidinę ramybę, saugumo jausmą ir susitaikymą.
- Trumpos ramybės valandėlės dieną gali būti dar ir tokios: vaikai mėgsta eiti į bažnyčią. Stebėtis tuo nereikėtų, nes bažnyčių tylą ir ypatingą atmosferą vaikai dažnai priima intensyviau nei kai kurie suaugusieji. Pažįstu daug tėvų, kurie netikėtai su vaikais užsuka į bažnyčią prieš eidami apsipirkti, po apsilankymo pas gydytoją, tiesiog traukdami pažiūrėti skulptūrų, trumpai pasimelsti ar uždegti žvakelę. Degti žvakes vaikai mėgsta. Jiems tai natūralus iš sielos gelmių kylantis religinis patyrimas, nes tam vaikai ypatingai jautrūs. Toks bažnyčių lankymas gali būti susietas ir su kokia nors intencija: kai aš kelioms savaitėms su studentais buvau išvykęs į Lotynų Ameriką, mūsų tuomet šešiametė dukterė būtinai norėjo kasdien su mama eiti į bažnyčią ir melstis už mane. Aišku, jai buvo įdomu dar ir todėl, kad kiekvieną sykį uždegdavo žvakę. Pagaliau žvakė ir šviesa yra svarbus simbolis, atsikratant baimės, tamsos ir netikrumo.

Vaikų religinis auklėjimas turėtų atitikti jų kasdienybę. Neturėtų kilti jokio streso. Kasdienybėje visuomet galima rasti laiko stabtelėti, palaiminti į mokyklą išėinančius vaikus, padėkoti Viešpačiui ir nutraukti jėgas išsiurbiančią pilką rutiną.

Kaip šitai padaryti šeimoje – geriausia atrasti kartu su vaikais. Būna momentų, kai dienos negali užbaigti vakariniu ritualu. Tuomet atlieki tai kitą dieną. Svarbiausia būti lanksčiam ir elgtis pagal situaciją. Ir dar, jei ritualų kasdien nesilaikoma, jie greit pamirštami. Ir čia jums neišvengiamai teks apsispręsti. O laimėsite tikrai labai daug: vaiko saugumą, psichinį apsivalymą kilus konfliktui, vidinę ramybę ir pokalbių intensyvumą.

Būdami suaugę, savo gyvenimus galime interpretuoti įvairiai. Bet prisilietusieji prie dieviškosios jėgos ir gyvenantys pagal Jo priesakus kiekvieną sykį vis iš naujo suvoks šią didžią dovaną. Vakare, prieš užmiegant, patikėti Dievui tą dieną ir žmones, su kuriais buvome drauge, atsiverti Dievui kaip šildančiai šviesai tikrai dvasiškai naudinga ir gali atverti toli siekiančius horizontus.

4. KAIP PAGYVINTI ŠEIMOS DIENAS

„Dienų gyvenimui ne pridėsi, bet gyvybės dienoms – gali.“ Nežinau, kas pasakė šiuos žodžius, bet man jie skamba įtikinamai. Mūsų dienos suskaičiuotos ir padidinti jų skaičiaus iki begalybės šioje žemėje negalime. Tačiau galime suteikti joms daugiau gyvumo. Tik kaip?

Būdami tėvais turime dar ir įspūdingą religinį pašaukimą. Mūsų vaikai neklausinėja to, kas įprasta klausti. Vaikai iš prigimties religingi ir savo klausimais bei svarstymais išmuša mus iš vėžių. Jei leisime vaikams pasireikšti, atsiversime tam, kas yra mūsų tikrovė ir suteikia gyvenimui gylio:

- Kur aš buvau, kai manęs čia dar nebuvo?
- Kur baigiasi dangus?
- Kaip čia yra, kad aš žinau, kad esu?
- Ar ore yra dar vienas pasaulis, o žemėje, giliau, kitas?
- Ar mano kiškutis galvoja, kad Dievas panašus į jį?
- Kas kuria dienas ir kada jos baigsis?
- Ar tu kada nors matei Dievą?
- Kai mirsiu, ar dar būsiu vientisas?
- Nesuprantu, kam reikalingas tas pasaulis?

Mūsų, tėvų, paskirtis – ieškoti su vaikais bendrų atsakymų į gyvenimo klausimus. Nes šie klausimai, ne kur nors nugirsti ar išmokti, o yra esminės, dažnai rūpinčios vaikams, mūsų žmogiškosios egzistencijos temos. Paviršutiniškais atsakymais vaikų nenuraminsime, nes jie nusitaiko į pačią dalykų esmę. Ir jei mes su vaikais kartu gilinsimės, tai ir patys labai praturtėsime.

Šiais klausimais galime pasiskaityti literatūros vokiečių kalba:

- Albert Biesinger, Helga Kohler – Spiegel: woher, wohin, was ist der Sinn? Die großen Fragen des Lebens. Kinder fragen – Forscherinnen und Forscher antworten, München 2011.
- Albert Biesinger, Helga Kohler – Spiegel: Gibt es ein Leben nach dem Tod? Kinder Fragen – Forscherinnen und Forscher antworten, München 2017.
- Albert Biesinger, Helga Kohler – Spiegel: Was macht Jesus in dem Brot? Wissen rund um Kirche, Glaube, Christentum: Kinder fragen – Forscherinnen und Forscher antworten, München 2013.
- Albert Biesinger, Helga Kohler – Spiegel: Gibt's Gott? Die großen Themen der Religion. Kinder Fragen – Forscherinnen und Forscher antworten, München 2007.
- Albert Biesinger, Helga Kohler – Spiegel, Simone Hiller: Warum haben wir Sonntags frei? Wissen rund um religiöse Feste. Kinder fragen – Forscherinnen und Forscher antworten, München 2018.
- Albert Biesinger, Helga Kohler – Spiegel, Simone Hiller: Warum dürfen Adam und Eva keine Äpfel essen? Kinderfragen zur Bibel – Forscherinnen und Forscher antworten, München 2014.
- Albert Biesinger, Julia Biesinger : Wenn die Enkelkinder nach Gott fragen. Eine Ermutigung für Großeltern, Stuttgart 2016.
- Rainer Oberthür: Die Seele ist eine Sonne. Was Kinder über Gott und die Welt wissen, München 2006.

Jei tėvai vaikams neatveria ryšio su Dievu, pastarieji nebūna pasiruošę nei gyventi, nei mirti. Kas savo vaikui neleidžia sukurti ryšio su Dievu, tas atima iš jo esminį dalyką: svarbią galimybę išsiaiškinti savo, gyvenimo ir mirties prasmę. Tėvai, kaip įprasta, nori vaikams pačių geriausių dalykų. Šiandienai visuomenei svarbiausia yra vaikų lavinimas. Daugeliui tėvų labai svarbu kuo anksčiau išleisti vaikus mokytis baleto, muzikos ar sporto šakų. Šia prasme tėvai spaudžiami visuomenės nuomonės: „Geri tėvai daro dėl savo vaikų viską, ką tik gali.“

Taigi keista, kad yra tėvų, užkertančių kelią vaikams atrasti ryšį su Dievu. Taip elgdami tėvai neleidžia vaikams turėti savo gyvenimo vizijos.

Mano raginimas neapgaudinėti vaikų dėl Dievo (vert. taip vadinasi viena autoriaus knygų³) nereiškia, kad pradėsiu tiems tėvams priekaištauti, kad jie esą blogi tėvai, nenorintys vaikų auklėti religine dvasia. Santykis su Dievu – joks pasiekimas. Tai yra duotybė, dovana. Kalba eina apie vidinę motyvaciją, t. y. leisti vaikams su Dievu dalyvauti jų pačių gyvenimo vizijoje ir padėti ją atskleisti.

Detaliau panagrinėjus, terminas „religinis auklėjimas“ nėra teisinga sąvoka. Labiau tiktų kalbėti apie religinį „santykį“, nes tas santykis su Dievu, mūsų Kūrėju ir Atpirkėju nuo kančios ir mirties, visada yra. Mums nebereikia stengtis užsitarnauti Jo paramos. Viešpats nenutraukia ryšio su žmogumi. Mūsų teklusiam, ar norime tos dovanos, ar norime save kartu su vaikais patikėti Jo globai.

Taigi santykis su Dievu yra pati vertingiausia dovana, kurią galite įteikti vaikui jo gyvenime. Mes jau esame apsupti Dievo meilės, kaip kad ir mūsų Žemė apsupta būtinios jos egzistencijai atmosferos – oro, kuriuo kvėpuojame ir kuris palaiko mūsų gyvybę. Tas, kuris atveria savo vaikui tokį horizontą, tokią jo gyvenimo viziją, neturi jaustis kaltas, kad augina vaiką religine dvasia. Auginantieji vaikus religine dvasia priklauso ne vakarykščiai dienai, o rytdienai.

Tėvai, paaiškinę vaikui, kad esame daugiau nei tik kūnas, kuris vieną dieną mirs, ir kad po mirties mums padovanojamas amžinasis gyvenimas, galvoja plačiau ir giliau apie mūsų žmogiškąją egzistenciją, nei apie tai nutylėję tėvai.

Prieš kurį laiką teko kalbėtis su daug jaunų tėvų apie Dievo vaizdinį, matomą kaip griežtą teisėją, Dievą – buhalterį ar įstatymų bei pasiekimų Dievą. Visa apimančios meilės ir Dievo gailestingumo dimensija jiems buvo apretmdyta. Kai kurie tų tėvų vaikystėje ar jaunystėje nukentėjo, todėl jautėsi negalintys šiandien lydėti savo vaikų religiniu keliu.

Dabar nemažai jaunų tėvų pakeitė požiūrį. Jiems nebereikia atsiriboti nuo vaikystėje pažinoto baimę keliančio Dievo, bet jų išeities taškas kitas: jie nedaug težino apie religinius santykius ir galbūt augo religijai abejingoje aplinkoje. Taigi dabar jie jau nebėra tokie užtikrinti ir aiškiai mato, kad teks pasigilinti: „Padėkite, mano vaikas pamaldus!“ (Toks vieno dokumentinio filmo (1998 m.) pavadinimas.)

Savaime suprantama, santykį su Dievu vaikams galima užkirsti ar suardyti bauginant juos pačiu Dievu. Tik čia labai paprieštaraučiau: griežtai draudžiama vaikus gąsdinti Viešpačiu arba gąsdinti baudžiančiu Dievu, norint pasiekti savų interesų ar auklėjimo tikslų. Ne baimę, o pagarbą reikia diegti vaikams. Dievui nusilenkti ir pabūti tyloje yra esminė vaikų patirtis. Ir dažnai jie daro tai geriau nei suaugusieji.

Jaunystės metais labai svarbu kalbėti ir apie „Dievo teismą“. Juk žmonės tarpusavyje ne visada elgiasi teisingai. Taip žemėje atsiranda pragaras. Ir tai gerai matome: juk neteisinga, kad žmonės badauja, spardomi, seksualiai išnaudojami, verčiami vergais, kad jie engiami, o senukai iš viso apleidžiami, brutalūs vaizdo įrašai keliauja iš vieno telefono į kitą, o jaunuoliai tyčiojasi vieni iš kitų. Taip neturi būti ir tai siejama su Dievo teismu. Visa tai ne pagal Dievo įsakymus.

Dešimt Dievo įsakymų jaunimui didelis iššūkis. Vaikams užtenka juos išvardinti ir leisti, kad suprastų juos savo vaikišku protu.

Viešpats nenori, kad mes Jo bijotume. Jėzus kalba apie visai ką kita: jūs galite Dievui sakyti „Abba“ – šis aramėjiškas kreipinys į Dievą geriausiai būtų verčiamas „Tėve“. O tai jau visiškai kitokia santykio su Dievu kokybė: tu priklausai Dievo, o ne blogio veikimo sričiai. Su Dievu tu apsaugotas ir ryšys su Juo nenutrūks iki mirties bei kitame, naujame, pasaulyje, kuriame nebus nei ašarų, nei kančių.

23 psalmėje tam pritariama: „Mane Viešpats gano: man nieko nestinga. Jis mane veda, kur vėslios ganyklos žaliuoja.“ Tai kokybinis pareiškimas: kalbama apie Dievo mums dovanoto santykio suvokimą bei atskleidimą. Kartu su vaikais pradedame palaipsniui suvokti, kad tame santykiyje mes jau egzistuojame.

Santykis su Dievu ne visą laiką sklandus. Senojo Testamento Jobo knygoje mums parodomas vyro, praradusio vaikus, žmoną ir visą savo turtą, kančios. Jobas pasibaisėjęs skundžiasi Dievui, kaip Jis tai galėjęs leisti. Knygos gale Jobas sako Viešpačiui: „Aš, Jobas, tave, Dieve, regėjau savo kančioje veidas į veidą“ (Jobas 42,5).

Juk ir mūsų gyvenimas ne visada saulėtas. Mes, kaip ir Jėzus, turime pereiti savo gyvenimo kančias ir kryžius, tamsų tunelį, kurio gale mums nušvis amžinojo gyvenimo šviesa. Todėl svarbu su vaikais pasakyti Dievui viską, kas mus slegia; vaikams reikėtų išmokti ir pasiskusti.

Aš patyriau, kaip vaikai garsiai skundžiasi Dievui. Močiutė, religiniu požiūriu buvusi man labai svarbi, mirė, kai man buvo dešimt metų. Tą naktį, kai mirė močiutė, visi sėdėjome prie jos lovos ir drauge meldėmės. Kitą dieną močiutė jau gulėjo pašarvota. Vakare aš ilgai prašiau Dievo: „Dievuli, žinau, kad taip negalima, bet močiutei galėtum padaryti išimtį, kad ji atsikeltų ir vėl atsisėstų su mumis prie stalo.“ Meldžiausi ir meldžiausi... Kitą rytą močiutė gulėjo kaip gulėjusi karste... Tomis dienomis mano santykis su Dievu visiškai pasikeitė. Šioje situacijoje aš Dievą suvokiau visiškai naujai.

Viešpats niekuomet nežadėjo, kad žemėje gyvensime amžinai. Bet Jis pažada mums ir suteikia viltį, kad mes, peržengę žemiškosios mirties slenkstį, amžinai liksime su Juo. Šiuo Biblijoje pagrįstu Dievo paveikslu vaikams religinio auklėjimo metu atskleidžiamas „naujas pasaulis“. Vaikai gali suvokti mylinčią „aplinkumą“, slypinčią sąvokoje „Dievo veikimo sritis“. Jėzus skelbė Dievo karalystę, kuri laukia mūsų ateityje, naudodamas palyginimus ir spalvingus bei džiaugsmingus vaizdinius.

Eidami tikėjimo keliu praturtiname vieni kitus. Labai dažnai vaikai nori, kad tėvai išklausytų jų apmąstymus tikėjimo klausimais, paskatintų jų tolesnį mąstymą ir pasiūlytų pasiginčyti.

Jei neturite atsakymo, galite klausimą peradresuoti: „O ką tu pats manai? Kaip tau atėjo į galvą šitas klausimas? Man pačiam dar reikia apie tai pamąstyti ir tada vėl galėsime apie tai pasikalbėti.“ Taip religinis ugdymas taps abipusiu ryšiu su žvilgsniu į Dievą ir nekels streso. Jūs su vaiku esate dievoieškos kelionėje ir tuomet, kai kartu abejojate Dievu.

5. KAIP ŠEIMAI GYVENTI PRASMINGAI

Šeima yra tiesiog pasmerkta visas kasdienes problemas bei konfliktus spręsti konstruktyviai. Bet ši būseną yra kartu ir bendravimas su Dievu.

Vieną vasaros vakarą grįžtu namo ir randu mūsų gražiausios vazos šukes ant grindų. Daug negalvodamas savo devynmečio klausiu: „Kodėl tu būtinai turi viską daužyti?..“ Sūnus pradeda verkti ir sako, kad tai katės, kuri užšoko ant spintos ir nuvertė vazą, darbas. Vakare prisėdu ant sūnaus lovos ir sakau: „Man labai gaila, kad tave taip užsipuoliau. Aš visiškai neteisingai įvertinau situaciją, man reikėjo pirmiausia tavęs paklausti, kas atsitiko.“ Mudu dar ilgai apie tai kalbėjomės ir sūnaus akys vėl ėmė spindėti.

Karūna tėvui nuo galvos nenukris, jei jis atsiprašys vaiko tuo parodydamas jam, kad ir pats daro klaidų. Taip vaikai išmoksta vertinti savo pačių klaidas kilus įvairioms situacijoms.

Kas nori daugiau sužinoti, kaip savo santykius su vaiku suformuoti teigiamai, sustiprinti vaiką, pagelbėti jam surasti pasitikėjimą ir gyvenimo ramstį, knygoje „Kindern Grundvertrauen und Orientierung geben: ein Elternbegleiter durch den Erziehungsalltag“ (Albert Biesinger und Julia Biesinger, Patmos Verlag, 2017) suras konkrečius pasiūlymus ir postūmus. Pateikiame ištrauką iš p. 22 ir 25:

Ypatingai neigiamą įtaką gali turėti tokie apibendrinantys priekaištai kaip „visuomet“, „niekada“, „viskas“ ar „nieko“ ir panašiai:

„Tu *visą laiką* triukšmauji, negi tu *niekad* negali pabūti ramus?“

„Tavo kambaryje *amžinai* betvarkė. Negi tu *niekad* negali žmoniškai susitvarkyti?“

„Ir vėl iš matematikos ketvertas. Kodėl tu *nieko* nesimokai?“

Tokiais pasakymais prikišame vaikui trūkumus, o vaikas dar ir jaučia mūsų negatyvias, prieš jį nukreiptas emocijas. Tokie teiginiai

verčia matyti save kaip nevykėlį bei nekompetentingą ir priimti tai, kaip duotybę, kaip faktą. Jei tokius „pranešimus“ vaikas girdi dažnai, jis pradeda abejoti savimi ir savo gabumais [...].

Užuot sakius: „Tu visą laiką triukšmauji, negi tu negali pabūti ramus?“ Galima būtų pasakyti: „Aš bandau susikaupti, o tam man reikia ramybės. Eik pažaisti į lauką. Po dešimties minučių aš baigsiu.“ Taip paaiškinama padėtis, pranešama, kad norima ramybės; vaiko poreikis judėti pastebėtas ir su skirtingais poreikiais pasielgta konstruktyviai; į vaiką atkreiptas dėmesys ir jis po paaiškinimo gali pats įvertinti situaciją.

Užuot sakius: „Tavo kambaryje *amžinai* betvarkė. Negi tu niekad negali žmoniškai susitvarkyti?“ galima pasakyti taip: „Po pusvalandžio noriu išsiurbti tavo kambarį. Sudėk, prašau, savo dėlionę į spintą, o knygas į lentynas. Lego gali palikti ant grindų, tik pastumk juos į šoną.“ Čia vėl paaiškinama situacija ir pranešama apie poreikį susitvarkyti. Konkrečiai pasakyta, ko tikimasi iš vaiko, ir jis tiksliai žino, ko iš jo laukiama. Pastebėta, kad vaikas kitą dieną vėl žais su lego, taigi į tai atsižvelgta ir rastas kompromisas.

Teigiamai ir aiškiai išreikšti reikalavimai padeda vaikui. Aiškūs reikalavimai suteikia vaikui atsparos tašką ir teigiamą požiūrį, kaip tinkamai pasielgti šioje situacijoje.

Ką jūs, kaip tėvai, galite įduoti vaikui į gyvenimo kelionę, kad jis konstruktyviai elgtųsi patyręs stresą bei gyvenimo iššūkius turėdamas vidinę stiprybę, sužinosite perskaitę aukščiau minėtos knygos puslapius.

Atleisti, susitaikyti tai būtinos krikščioniško kelio sudėtinės dalys. Kas nesugeba nusižeminti, kad paprašytų atleidimo, ar atleisti kitiems, tas, pagal Jėzų, nieko nesuprato apie Dievą. Mums visiems būtinai reikia Dievo atleidimo, be to negalime apsieiti. Porų santykiai būtų sklandesni, jeigu partneriai sugebėtų vienas kito atsiprašyti, kai kas nors vyksta lyg perbėgus katei.

Mūsų visuomenėje dabar aktyvios vertybinės diskusijos. Kalbantieji apie vertybinius dalykus turi nepamiršti ir kokybės klausimo. Vertybė pati savaime manęs dar neįtikina. Turime padiskutuoti, kas gyvenimą daro vertingą ir ką reiškia žodis „vertingas“. Juk kai kurie teroristai sakosi kovoją už vertybes.

Jei mes, krikščionys, paliečiame vertingumo temą, tuomet būtinai turime iškelti kokybės klausimą. Istoriskai krikščionybė ne visuomet laikėsi Evangelijos priesakų, o skelbė priešingai įsivaizduotas „vertybes“. Prisiminkime prekybą vergais, Lotynų Amerikos užkariavimą, moterų engimą ar neapykantą žydams, nekalbant jau apie kitus atvejus.

Mąstant krikščioniškai, Dievas yra mūsų gyvenimo Kūrėjas, nuo pat pradžių suteikiantis mūsų gyvenimui orumo, kurio patys sau priskirti negalime. Esame ne evoliucijos netyčiukas, o dieviškosios meilės mintis, kuri mūsų gyvenimą laiko tokiu vertingu, kad net ir mirties perkeitimo procese suteikia savo šviesoje ir artumoje mums reikšmingumo bei orumo.

Jeigu nenorime svarbios vertybinės diskusijos apriboti vien tik etika, turime jos horizontą praplėsti santykio su Dievu link. Būtent ten slypi pagrindinis vertės, orumo ir žmogaus gyvenimo klausimas, kuris yra esminis. Tiek iki, tiek ir po mirties.

Kas vaikui į gyvenimo kelionę įduoda žinių apie Dievą ir susitikimo su Juo patirtį, padovanoja brangiausią dovaną, kokią tik žmonės gali perduoti vieni kitiems. Ji nėra tai, ką sukuriame, tačiau tai dovana, kurią savo šeimoje galime padaryti jaučiamą ir atpažįstamą.

Žmogus neatskirtas nuo pasaulio, jis visuomet kuria santykį su kitais, todėl labai svarbu pasiaiškinti to santykio kokybę. Yra santykių, kuriuose žmonės išnaudojami, žeminami, jų orumas paminamas ir yra tokių, kur žmonės pa-

remiami ir klesti. Santykis su Dievu yra didžiausia mūsų gyvenimo kokybė, nes Dievas galvoja apie žmogų, jį remia ir žada išlaisvinimą po mirties.

Mes niekuomet negalėsime iki galo atsakyti į didžiuosius mūsų gyvenimo žemėje klausimus: iš kur, kodėl, kam ar kur link, bet stengtis verta. Kai pasitikime Dievu ir priimame Jo ištįstą ranką, tai reiškia ir kad iš šio santykio su Dievu perimsime ir vertybes. O į tas, kurios galioja tarp mūsų, žmonių, pasigilinsime ir tik tada jas priimsime.

Ir apie kokias vertybes galima kalbėti, jei milijonai žmonių kasmet miršta dėl bado ir skurdo? Tarsi nebūtų galimybės turtingoms ir skurdžioms šalims kūrybiškai bei solidariai bendradarbiauti ir „kardus perlydyti į noragus“!

Kai jaunatviškumas, grožis, sveikata, didelis automobilis, turtas laikomi vertybėmis, daugelis žmonių, negalinčių prilygti tokiems reikalavimams, jaučiasi mažiau arba visiškai nevertingi. Slaugos namuose nevertingi jaučiasi ir seneliai su įklotais, nes dėl personalo stygiaus nėra kam padėti nueiti į tualetą. Beverčiai jaučiasi jie ir tada, kai giminaičiai, vos atėję aplankyti, tuojau pat išskuba namo, palikę juos vienus. Bevertės jaučiasi ir motinos, kurių vyrai palieka jas dėl jaunesnių, o jos, susidūrusios su sunkumais darbe bei vaikų brendimo amžiaus iššūkiais, praranda jėgas. Beverčiai jaučiasi ir vaikai, negalintys atliepti aukštų tėvų reikalavimų mokykloje...

Dabarties visuomenei yra didelis iššūkis, kaip vaikams ir jaunimui susipažinti su Dievo ir artimojo meile ir išmokti ją realizuoti. Patirtimi yra tai, kai daugelis jų dėl „compasion“, dėl užuojautos, yra pasiruošę tikrai išreikšti solidarumą. Vienas iš pavyzdžių: „72 valandų akcija“⁴, kuri buvo apdovanojta „Bambi“ statulele (vert. vienas iš žinomiausių prizų Vokietijoje). Vaikams ir jaunimui reikalingas vedimas, o tarpais ir provokacija būna į naudą, kad galėtų kritiškai pažiūrėti į įprastas elgesio normas, skleidžiamas kai kurių žiniasklaidos priemonių ar pramogų industrijos.

Jei nenorime, kad žmonės panirtų į egoizmą, agresiją ar abejingumą, turime diegti vertybes, nes tai mūsų visuomenės išlikimo klausimas. Kaip suaugusieji turėtume rodyti pavyzdį: vartotojiškai, pasroviui plaukiančiai laikysenai pasiūlyti diskusijas ir atspindėti vykusį gyvenimą.

Kai kurie jaunuoliai elgiasi brandžiau ir atsakingiau, nei jų tėvai; jie rodo empatiją ir solidarumą bei aistringai įsijungia į aplinkinio pasaulio įvykius. Yra organizacijų, aktyviai veikiančių šia linkme.

Mes, suaugėliai, per daug apsiribojame savo „mažuoju pasaulėliu“. Vaikai ir jaunimas gali mus pamokyti mąstyti plačiau.

Kas mąsto iš vaiko perspektyvos, elgiasi teisingai, nes nepalieka, kalbėdamas religiniais klausimais, jo be paramos, o skatina ir ugdo, kaip tai daroma kitose auklėjimo bei vystymo srityse.

Pastarieji dešimtmečiai išsiskyrė siekiu atitolti nuo religijos. Dabar situacija pasikeitė, nes vertybinis sutrikimas taip išaugo, kad tapo aišku, jog visiškai be Dievo, matyt, nieko neišeis. Tarpreliginio supratimo svarba yra ypatingai didelė, jei nenorime, kad visuomenėje atsirastų religine prasme motyvuotų konfliktų, sukeliančių agresijas.

Kai vaikai su mumis konfrontuoja religiniais klausimais, mūsų pozicija pradeda kelti abejonių: Ar tikrai be mūsų žemiškos tikrovės nėra ir kitos, kurią galime paliesti, patikrinti ar išmatuoti?

AR DAR KAS NORS EGZISTUOJA?

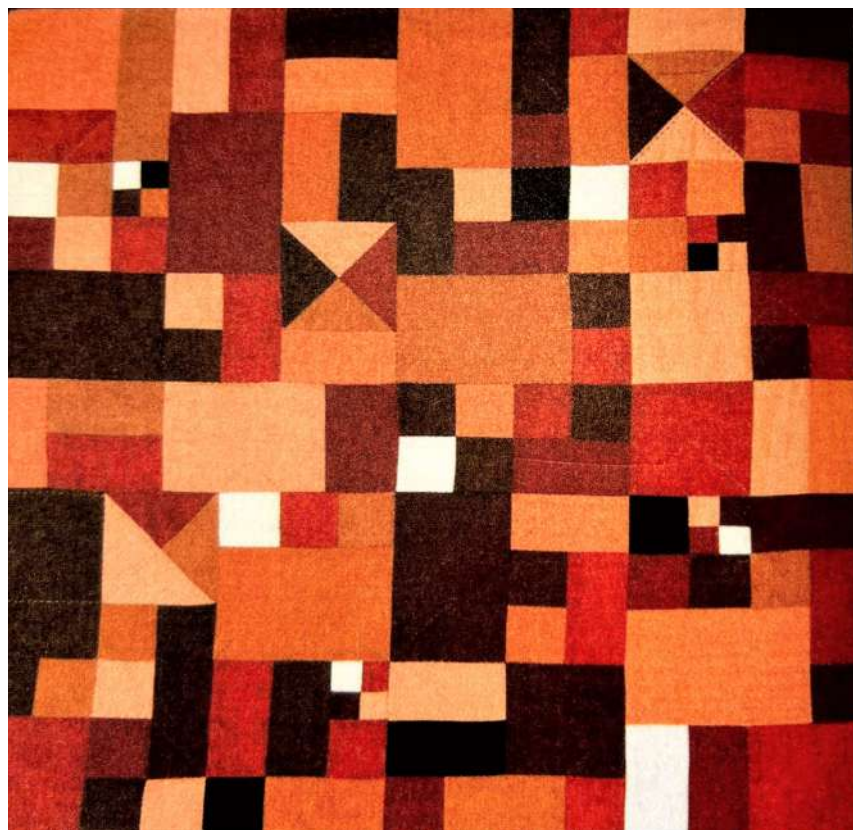
Dvasios nei pasversi, nei išmatuosi, nei apribosi. Ir visgi dvasia yra aukščiausios prabos realybė. Kalbėtis su vaikais apie jų religines idėjas, fantazijas, išvedžiojimus ir įsivaizdavimus nepaprastai įkvepia. Šioje vietoje galime būti vaikams „angelais jų kelyje“, kad jie po žingsnelį galėtų pradėti orientuotis religiniuose dalykuose. Iš kitos pusės vaikai ir mums gali tapti „angelais mūsų kelyje“, įsileisdami mus į savo pasaulį, kuriame vyrauja jų įsivaizdavimas apie „Dievą ir pasaulį“. Tiesą pasakius, daugelis suaugusiųjų jaučiasi visiškai bejėgiai ir neišsivaizduoja, kaip tiksliai galėtų paremti savo vaikus religinio pažinimo kelyje.

Tam labai padeda prisiminimai apie vaikystę; reikėtų atgaminti savo pirmuosius sąlyčius su Dievu, tuomet tai leis įsijausti ir nuoširdžiai kalbėtis su vaikais.

Jei įsivertinote: „Mano tikėjimas netvirtas, todėl negaliu savo vaikų auklėti religingai“, pamėginkite pasigilinti į esmę. Išitraukimas į vaikų klausimus gali tapti puikiu teigiamu stimulu pačiam tobulėti.

Kalbantis su vaikais tikėjimo klausimais nereiškia, kad jiems reikia perduoti jau žinomas tiesas. Daug svarbiau yra mūsų supratimas apie „Dievą ir pasaulį“, apie kuriuos su vaikais kalbamės ir vis labiau išsiaiškiname. Vaikai savo klausimais pastūmėja mus į dar gilesnius apmąstymus. O vaikų smalsumas labai dažnai kelia ir mūsų, suaugusiųjų, svarbiuosius klausimus, į kuriuos neatsakyta.

Be vertybinio auklėjimo vaikai ir jaunimas klysta. Vaikams reikia gairių ir jiems būtina išmokti, kas galima, o kas ne. Vertybinis auklėjimas nereiškia jau iš anksto nustatytų etinių taisyklių. Kalbama apie vaikų ir jaunimo asmeninį mokymosi ir suvokimo procesą, apie tai, kas yra gyvenimas, kas saugo žmogiškąjį orumą ir jo vertingumą bei kaip gyventi prasmingą gyvenimą. Keičiantis visuomenei, vaikams darosi vis svarbiau sugebėti tinkamai vertinti viešai priimtinas vertybes ir išmokti elgtis apgalvotai.

6. KAIP TOBULINTI SAVO RELIGINIO AUKLĖJIMO PATIRTIS IR IDĖJAS

Daugybė mūsų vaikystės ir jaunystės auklėjimo būdų neveiksmingi. Taigi labai svarbu, kalbantis su šiandieniniais vaikais, akiai nesiremti savų išpūdžių ir religinių išgyvenimų patirtimi. Ir kitose srityse negalime ir neturime automatiškai perkelti savo vaikystės patyrimų. Reikėtų pirmiausia pačiam viską apmąstyti. Be abejonės, yra mums, žmonėms, nelabai priimtinių Dievo paveikslų: jie gąsdina ir baugina. Jėzuitas Karlas Frielingsdorfas išsamiai aprašė tuos „demoniškus Dievo paveikslus“ (vert. knygos pavadinimas⁵) ir kritikavo juos: įsivaizduoti Dievą kaip kokį buhalterį, Dievą, verčiantį mus visą savo laiką skirti pasiekimams, ar mirties Dievą yra žalinga ne tik vaikams, o teologiškai dar ir beprasmiška. Religijos pedagogikoje draudžiama gąsdinti vaikus ar naudoti Dievo paveikslą saviems auklėjimo tikslams, kad pasiektume asmeninį rezultatą.

Religinis švietimas nori paskatinti iš naujo atrasti krikščionybės skleidžiamą naujieną ir ją pasidalinti su kitais. Jėzus nebuvo asketas, neprimetė mums jokių religinių praktikų. Jo žinia yra meilės dinamika: mylėti patį save, Dievą bei artimą. Ši žinia yra džiaugimasis atėjusia Dievo karalyste kaip gyvenimo pilnatvė. Jėzus priešinasi viskam, kas mums neleidžia pajusti Dievo. Jis stoja prieš priespaudą ir neteisybę, ypatingai taikomą moterims. Tiesiog skandalingai savo laikui paneigia moters beteisiškumą. Jėzus apsaugo nusidėjėlę, kad nebūtų užmėtyta akmenimis, o tarp Jo pasekėjų randame išpūdingų moterų. Tai ypatingai svarbu vykstant šiandienos diskusijai apie moterų vaidmenį ir jų orumą katalikų bažnyčioje.

Mane asmeniškai žavi tikrosios gyvenimo prasmės ieškojimas: Viešpats yra mano atsiradimo priežastis, mano Kūrėjas. Jis gyvena manyje, Jis apgaubia ir lydi mane visus šioje žemėje man dovanotus metus. O mano ateičiai suteikia viltį net ir po mirties.

Kalbame apie tai, kad žmogus egzistuoja jau milijonus metų. Ir Viešpats mums dovanuoja šiek tiek laiko čia, žemėje. Drauge skirdamas užduotį –

atrasti giliają mūsų buvimo santykių su Dievu prasmę. Ir ne vien atrasti, bet ir pasidalinti ja su kitais, ir džiugiai įgyvendinti.

Labai svarbios ir pamaldos – jos turėtų būti artimos gyvenimui bei kasdienybei ir tam, kad mūsų gyvenimas išsikūnytų santykių su Dievu. Tam nebūtina „tikėti tikėjimo visuma“, šito aš negaliu, to negali nei vyskupas, nei popiežius. Tačiau kaip nors rasti ryšį su Dievu, Jam padėkoti, pasiskusti, tarpais Jį apkaltinti, – daugeliui tai įmanoma ir realu.

Į kai kuriuos vaikų klausimus galime atsakyti ne iki galo. Ir tai netgi geras ženklas, nes tuo pripažįstame patys sau, o kartu ir Dievui, kad pačių giliausių paslapčių mes paprasčiausiai (kol kas) vis dar negalime suvokti, kaip kad, sakysim, nežinome, kodėl gyvendami turime kentėti, kodėl vaikai gimsta negyvi, o jaunos moterys miršta nuo krūtų vėžio. Toks religinio švietimo supratimas suteikia paslapčiai erdvės bei laisvės be būtinybės viską žinoti ir suprasti.

Svarbiausia išlikti tokiam, koks esi, ir nevengti pokalbio. Pagaliau galime pasinaudoti turima medžiaga: knygomis, filmukais, vaikų biblijomis⁶ ar paruošta informacija apie ritualus ar šventes.

Internetė galite susirasti penkis trumpus filmukus:

www.kleine-menschen-grosse-fragen.de

www.stigofam.de

Filmų prieinami visiems. Jie buvo sukurti religiniam auklėjimui ir skirti tėvams. Ten gvildenamos tokios temos:

Kas atsitinka, kai miršta močiutė?

Ar galiu pamatyti Dievą?

Ar yra daugiau dievų?

Kaip suprasti kryžių?

Dievuli, ar Tu girdi mane?

Filmų struktūra tokia: iš pradžių pateikiama konkreti vaiko situacija. Paskui – religijos pedagogų ekspertų pokalbis ir praktinės veiksmų galimybės. Filmų turėtų pradžiuginti ir drauge parodyti, kaip religinis auklėjimas gali tapti kasdieniu ir linksmu reiškiniu.

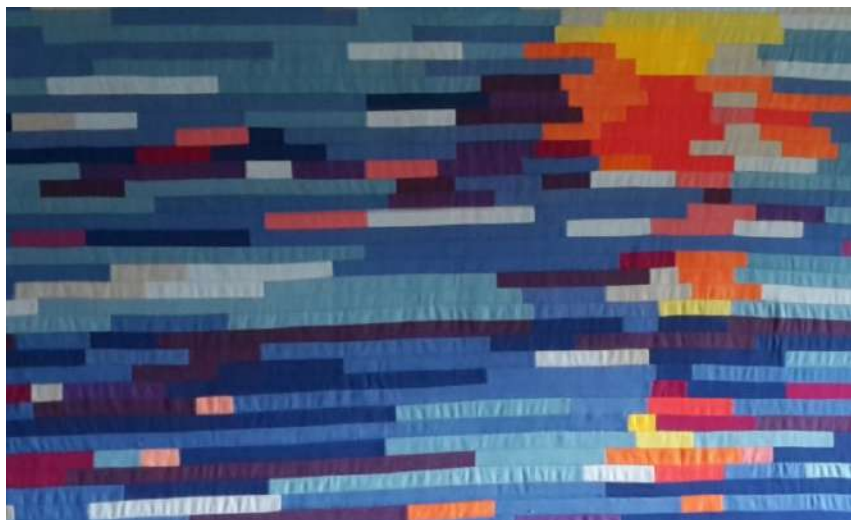
Skaitydamas vieną savo pranešimą pasakiau, kad vaikams reikia Šventojo Rašto istorijų. Jos paprastai kelia kiek įtampos, tai sėkmių ir kartu nesėkmių istorijos, istorijos, daug žadančios mūsų gyvenimui ir pasauliui. Tuomet iš klausytojų tarpo atsiliepė viena mama ir paklausė: „Visa, ką čia sakote, – tiesa, bet jei pati negaliu patikėti tomis istorijomis, tai ar ne geriau Šventojo Rašto išvis neskaityti?“ Nespėjus man atsakyti, spontaniškai sureagavo vaikų terapeutė: „Nesukit sau galvos, Šventojo Rašto istorijos paveikios ir be jūsų...“ Ir ji teisi, vaikai kažkaip patys tvarkosi su Šventojo Rašto istorijomis. Jos veikia vaikus ir mums visiškai nebūtina už juos suprasti ar patikėti, tai padaro patys vaikai.

Tiktai vaikams pirmiausia reikia kelionės vadovo, kad supažindintų juos su Šventojo Rašto istorijomis, praplečiančiomis jų horizontą, kuris be vadovo liktų paprasčiausiai užvertas. Gali būti ir taip, kad koks nors autoritetas nuspręs susiaurinti vaikų horizontą susikoncentravęs tik į vidinius vaikiško pasaulio aspektus ir taip sutrukdydys praplėsti religinį akiratį remdamasis šūkiu: Dievo tau nereikia, aš taip už tave nusprendžiau.

Dvi dešimties ir dvylikos metų sesutės vieną dieną mamai pareiškė: „Nenorim nei gimtadieninių, nei kalėdinių, nei velykinių dovanų, tik leisk mums tapti katalikėmis.“ Mama nesuteikė joms nei religinio išsilavinimo, nei leido pajusti sąlyčio su Dievu. Ji manė, kad mergaitės turi palaukti, kol suaugės.

Religijos pedagogas Friedrichas Schweizeris kalba apie „Vaiko teisę į religiją“ (Recht des Kindes auf Religion, Gütersloh 2013) ir teisingai prieštarauja tokiam pasirenkamo tipo religiniam švietimui. Juk ir kitais ugdymo klausimų atvejais nelaukiama, kol vaikai suaugės. Nereikėtų jų nuvertinti ir religinio auklėjimo srityje sakant: tau šito dar nereikia, pirmiausia turi paaugti.

Vaikai provokuojamais klausimais verčia mus tobulinti savo tikėjimą, giliau jį apmąstyti ir ieškoti atsakymų į paprasčiausius, mums patiems kylančius klausimus. Mes irgi, praėję gyvenimo krizes, nusivylimus ar nerealius reikalavimus, turėtume labiau pasitikėti Dievu ir Jo gydančiu gailėstingumu. Gyvenant mūsų tikėjimo supratimas vis keičiasi. Ir neišvengiamai teks atsakyti už aktyvų ir kokybišką santykį su Dievu.

7. KAIP RITUALAI GALI PADĖTI ŠEIMAI

Karšta vasaros diena. Po pietų artėja didelė audra. Dangus aptemsta, pradeda kristi kruša, vanduo marma gatvėmis. Dingsta šviesa. Apgraibomis močiutė nusiveda mus, vaikus, į valgomąjį ir uždega žvakę. Prisijungia ir mama. Mes meldžiamės: „Pradžioje buvo Žodis. Tas Žodis buvo pas Dievą, ir Žodis buvo Dievas...“ Iki šios dienos prisimenu šiuos Jono evangelijos pradžios žodžius. Meldėmės ilgai, labai ilgai.

Man buvo keista, kad malda padeda siaučiant audrai. Jei labai ilgai meldiesi, nurimsta bet kokia audra! Ir visgi tai buvo tradicija, esant pavoju, kreiptis į Dievą. Šiandien džiaugiuosi, kad išmokau išgyvendamas nežinią, kritiką ar grėsmę pasitikėti Dievu.

Kitas pavyzdys: sekmadienio vakaras. Šeimos susirinkimas. Pavalgę visi su vaikais susėdame aplink stalą. Kaip visuomet, kalbamės, kaip šią savaitę sekėsi. Jaunėlis pradeda. Kiti klausosi nekomentuodami. Staiga iš mažiaus veržte išsiveržia: „Ir vėl, kai žaidėm futbolą, man sakė, kad nemoku sulaikyti kamuolio ir negaliu žaisti su visais.“ Brolio buvo paprašyta patylėti. Visi pasisakė, kaip jiems sekėsi, mama su tėčiu taip pat. Tik vėliau visi šnekučiajomės ką kitą savaitę galėtume padaryti kitaip. Atėjus naujai savaitei, vėl viską aptarėme iš naujo.

Gana ilgai tai buvo svarbi mūsų šeimos tradicija. Šią praktišką ir efektyvią šeiminių tradicijos formą prisitaikėme iš amerikiečių psichologo Thomo Gordono knygos⁷. O iš terapeutės Ruth C. Cohn išmokau svarbią taisyklę: trukdžiai labai svarbūs. Susidorok su jais, kol jie tavęs neįveikė! Jei elgsimės taip, tarsi nesklandumų nebūtų, jie vis vien niekur nedings. Jie paprasčiausiai dar intensyviau įsismelks į viską, ką tarpusavyje išgyvename.

Neįveikti nesklandumai niekur nedingsta.

Tai liečia ir mus, tėvus ir senelius: poros, ilgą laiką gyvenusios kartu, dažnai sako, kad turėjusios gana daug tarpusavio konfliktų, bet sugebėjusios juos

daugiau ar mažiau išspręsti, rasti kompromisus ir susitaikyti su neigiamomis partnerio savybėmis.

Kas norėtų labiau pasigilinti, ką turėtume daryti, kad mūsų gyvenimas su partneriu būtų laimingesnis, idėjų gali rasti A. ir J. Biesinger knygoje „Vaikams reikia pasitikėjimo ir aiškos krypties: palydovas tėvams auklėjimo kasdienybėje“ (Kindern Grundvertrauen und Orientierung geben: ein Elternbegleiter durch den Erziehungsalltag, Patmos 2017) pateikiame ištrauką iš p. 164.

Ką liudija partnerystės tyrimai?

Pastebėta, kad santykių pradžioje pasitenkinimas partneriu yra didelis, bet laikui bėgant mažta.⁸ Iš tyrinėjimų apie partnerių pasitenkinimą aiškėja, kad labai svarbų vaidmenį vaidina tiek konfliktų suvokimas, tiek ir dorojimasis su jais. Pasirodo, kad atvirumą bei intymumą ir pasitikėjimą sukeliantys komunikaciniai procesai, kitaip tariant, kaip pozityviai kasdienybėje tarpusavyje bendraujame, tiesiogiai veikia pasitenkinimą partneryste.⁹ Santykių „stabilizuojantis poveikis“¹⁰ atsiranda dėl to, kad juos pagerina partnerių bendravimas. Destruktyvus elgesys, atvirkščiai, dar labiau paaštrina jau esamus konfliktus ir destabilizuoja¹¹. Iš to aiškėja, kaip svarbu partneriams puoselėti tarpusavio ryšį, skatinti bendravimą ir spręsti problemas.

Kaip tai padaryti, rasite knygos Arranz Becker, / Russmann, K. / Hill, P.B. „Wahrnehmung und Bewältigung von Konflikten und Stabilität von Partnerschaften“ 5 skyriuje.

Svarbu susikurti šeimos tradicijas ir jų laikytis. Dažniausiai vaikus žavi tradicijos, nes jos nutraukia kasdienybės rutiną ir suintensyviną tėvų tarpusavio ir tėvų bei vaikų bendravimą.

KODĖL TRADICIJOS IR RITUALAI TOKIE SVARBŪS

Ritualai yra besikartojantys, drauge atliekami veiksmai. Jie išreiškia bendrą polinkį. Nuolat kartojami jie gali stabilizuoti asmenybę ir suteikti jai jėgos bei saugumo. Pasikartojančios, ritualizuotos taisyklės bei veiksmai turi vaikams ilgalaikį poveikį. Ritualai sudaro svarbias sąlygas emociniam ir pažinimui vaiko vystymuisi ir surikiuoja dienos, metų ir gyvenimo tvarką.

Mokymasis ir išmoktos medžiagos turinys visada kaupiami per emocijas. Tokios neuronų jungtys smegenyse gali vykdyti visą gyvenimą ir, susiklosčius atitinkamoms gyvenimo situacijoms, virsmams ar iššūkiams, pasitarnauti kaip jau sukaupytą „veiksmų instrukciją“. Jos pasireiškia tuomet, kai žmogų ištinka netikėta situacija. Kalba čia eina ne apie priežastį, o apie „prisimintą gerą jausmą“ kaip, sakysim, saugumas, dalyvaujant bendruose vakariniuose ritualuose vaikystėje.

Ritualai ir tradicijos padeda peržengti gyvenimo slenksčius. Jie suteikia užtikrintumą, susidūrus su naujais dalykais, o baimę sukeliančiais atvejais ar šiaip gyvenimiškoje, ne pagal jėgas, situacijoje – kontrolę. Negatyvios mintys ar jausmai, kylantys tokiais atvejais, sumažinami ir gali nepasiduoti baimių bei depresinėms nuotaikoms. Per ritualą ar laikantis tradicijų individas remiamas grupės ir iššaknijusio bendrumo jausmo. Taigi jausmas, kad nebūsi paliktas pats sau vienas ir galėsi įveikti gyvenimišką situaciją – sustiprinamas. Taip ritualai apibrėžia socialinius santykius, sustiprina individo vaidmenį ir per simbolius bei veiksmus perteikia prasmę ir tvirtą įsitikinimą.

Ritualai atstato pusiausvyrą tarp jau žinomo, apžvelgiamo ir naujo, nežinomo, sutelkdami mus prie to, kas žinoma. Pavyzdžiui, kai laiminame vaiką prieš jam išeinant iš namų ir suteikiame pasitikėjimo dieną. Ir visai nesvarbu, tai būtų įprasta mokyklinė diena, kokia ekskursija ar egzaminas.

Sakramentai kaip Krikštynos, Sutvirtinimas, Susitaikymas, Eucharistija, Santuoka, Ligonijų patepimas ir Kunigystė sujungia į visumą ir įgyvendina, būdami pagrindiniais bažnytiniais ritualais, ritualais ar tradicijomis daugelį mūsų jau aptartų reikšminių elementų. Jų veikimas intensyvesnis, kai žmonės atsiveria, sąmoningai išgyvena drauge ir švenčia emocionaliai.

Ruošdamiesi Pirmajai Komunijai galite šeimoje išbandyti įspūdingą ritualą. Šeimai skirtoje knygoje „Dievą matyti naujomis akimis“ (Gott mit neuen Augen sehen), kurią mes įduodame į rankas komunikantams ir jų tėvams, rasite svarbius sudėtinius elementus tokiomis aktualiomis temomis kaip „Mūsų gyvenimo keitimasis ir persikeitimas“ ar „Ryšys su Jėzumi“. Ir jei jūs,

ruošdamiesi Komunijai su vaiku, kas savaitę juos aptarsite, laikas iš skubos („skubos laiku“) virs palaima („šventu laiku“)¹².

RITUALAI ATSKLEIDŽIA MŪSŲ GYVENIMO SLĖPINĮ SANTYKYJE SU DIEVU

Vakarų Europoje vaikai ir jaunimas išmeta tonas sumuštinių. Taip elgiantis, duona pasidaro nebevertinga, šiukšle, atlieka. Kai šeimoje ar žmonių grupėje kartu valgoma, dalijamasi duona, ji įgauna kitą prasmę: bendrumo, bendravimo, vienybės.

Kai kunigas per apeigas meldžiasi: „Tai mano kūnas, kuris jums atiduodamas“, duona įgauna Jėzaus Kristaus nuolatinio buvimo su mumis prasmę. Jėzus atsiduoda į mūsų rankas, dvasiškai šiame rituale mes susijungiamo su Juo, o Jis suvienija mus su savimi. Šiame pagrindiniame, išpūdingame krikščioniškame rituale realizuojamas Dievo buvimas ir priklausomybė Jėzui Kristui kaip dieviškojo pasaulio vartams: Jėzus Kristus atveria mums dangų.

Sakramentiniai ritualai yra išminties šaltiniai ir ženklai, padedantys suprasti gyvenimo slėpinį.

Per Krikštą įvyksta prisilietimas prie šio pasaulio Kūrėjo, be kurio vaikai neįmanomi. Nė vienas vaikas neateis į šį pasaulį be Dievo meilės. Žinoma, mes, tėvai, paleidžiame vaikus į šį pasaulį. Viešpats kuria mus, žmones, pasitelkęs evoliuciją. Bet: kiekviename kūdikiyje slypi Dievo paslaptis. Dievui geidžiami visi vaikai, nesvarbu, kokiomis sąlygomis tėvai juos gimdo.

Religinės tradicijos šeimoje yra paprasti ir sykiu sėkmingi ugdymo keliai. Dažnai suaugusiųjų prisiminimai iš vaikystės apie religines tradicijas yra teigiami.

Nemažai suaugusiųjų, atsiribojusių nuo bažnyčios, vėl grįžta prie jos vaikų dėka. Suaugusieji vėl skaito vaikams Bibliją ar prieš valgį kalba padėkos maldą.

Aš ir pats vaikų dėka tapau uolesniu krikščionimi, nes vaikai religiniais klausimais ilgalaikių mūsų šeimos vakarinių ritualų metu atskleidė man gilesnę

gyvenimo prasmę ir padėjo naujai ir kitoniškai apmąstyti savo egzistenciją. Būnant su vaikais, mano santykis su Dievu tik gilėjo.

Vaikams sulaukus paauglystės, ypač svarbu ne atsitraukti nuo konfliktinių situacijų, o sąmoningai būti pasiruošusiems trinties akimirkai. Tik ten, kur patiriama trinčių, skleidžiasi artuma, meilė ir nuoširdus bendravimas. Daugelis jaunimo sukeltų konfliktų rodo poreikį išsiaiškinti, surasti ramstį ar persiorientuoti. Į vaikiško tikėjimo kitimą nereikėtų žiūrėti neigiamai. Vaikiškas tikėjimas turi „išsinerinti iš odos“, nes jis negalės tapti esmingu suaugusiojo tikėjimu. Kaip jaunuolio kūnas suvyriškėja, o mergaitės sumoteriškėja, taip ir tikėjimo suvokimas įgauna naują pavidalą.

Ritualai, ritualai, ritualai – to reikalauja psichologija, sociologija ir pedagogika. Pavyzdžiui, ritualai vaikų darželiuose siūlo ne vien vaikams, bet ir pedagogams aiškas struktūras, katojimą ir gilinimąsi. O gilinimasis šiuo metu yra svarbiausia. Kaip priešpriešą pramogų industrijai ir jos sukeliamam negebėjimui ilgiau susikaupti reikia pasiūlyti nukreipiančius, struktūrizuotus ir tempą mažinančius ritualus bei tradicijas. Ritualai ir tradicijos atskleidžia gyvenimo vizijas.

Ritualų svarba aktuali ne vien dėl to, kad jau atlikta naujų stebinančių smegenų tyrimų. Krikščionių bažnyčia ritus išlaikė jau 2000 metų, iš naujo atrasti ir labiau išskaidrinti ritualai, gali būti panaudoti vidiniam suvokimui atskleisti.

Kasdienybėje ypač svarbūs palaiminimo ritualai arba tradicijos: vaikams visuomet reikia apsaugos, globos, žinojimo, kad Dievas be išlygų juos priims: „ir Jis laimino juos, apkabindamas ir dėdamas ant jų rankas“ (Mk. 10,13-16).

Šeimose dėl bendrų, nuolat pasikartojančių ritualų atsiranda užtikrintumas, stabilumas ir, pirmiausia, ramybė. Vaikų laukiančių pavojų akivaizdoje, ritualai sukuria priešingą pasaulį: pasitikėjimo, paramos, susitaikymo ir tikro rūpinimosi vienas kitu. Dėl to ritualai padeda ir psichiniam vaikų vystymuisi.

8. KAIP ŠEIMOJE ŠVĘSTI KALĖDAS IR VELYKAS

Krikščionišku supratimu Kūčių vakaro stebuklas yra paslaptingas dieviškojo pasaulio prisilietimas prie mūsų šoko, materialaus. Krikščionybės gilioji esmė pirmiausia buvo patyrimas, kad, prie gėdos stulpo prikaltas ir nužu-

dytas Jėzus iš Nazareto ne liko mirties gniaužtuose, o buvo Dievo prikeltas. Susidomėjimas Jėzaus gimimu kilo tik vėliau, sužinojus apie Kristaus prikėlimą.

Ir čia slypi savaime suprantama logika: jei dabar gimtų vaikas, kuris po penkiasdešimties metų išgarsės, būtų norima kaip galima daugiau parašyti apie jo kilmę, gimimą, jaunystės metus ir tai apmąstyti. Pirmomis kūdikio dienomis apie jo svarbą žmonijai nežino niekas. Taigi suprantama, kad metams slenkant po Jėzaus mirties ir prisikėlimo, mėginta papasakoti apie Jo vaikystę. Kai Lukas Jėzaus gimimą Betliejuje aprašė žinoma legendos forma (Lk. 2, 1-20), apaštalai iš karto suprato, kad šitas kūdikis ėdžiose yra Jėzus iš Nazareto, skelbęs Dievo karalystę ir apie save pasakęs: „Aš esu gerasis ganytojas“ (Jn. 10,11).

Per Kūčias švenčiame gimimą Jėzaus, kuris į mūsų pasaulį atėjo turėdamas visą Viešpaties galią.

Jėzus iš Nazareto gimė valdant karaliui Erodiui prieš daugiau nei 2000 metų. Praktinė tvirtė simbolizuoja, kad Jėzus ne toks karalius kaip kiti, gimusieji valdovų rūmuose. Istoriškai laiką žymime prieš ir po Kristaus gimimo. Marijos angelas paklausė, ar ji nori tapti Jėzaus motina.

Luko kalėdinės istorijos esmė yra Jėzaus gimimas ir piemenėlių apsilankymas. Pagrindinė žinia, kurią angelas praneša piemenims: „Šiandien Dovydo mieste jums gimė Išganytojas. Jis yra Viešpats Mesijas“ (Lk. 2,11).

Evangelistas Lukas stengiasi pagrįsti, kad Jėzus kilęs iš Dovydo namų. Betliejus yra Dovydo miestas. Jėzus gimsta jame. Kad piemenys pirmi gavo angelų žinią, turi dar ir kitą reikšmę. Piemenys – tas socialinis sluoksnis, kuris negalėjo laikytis atitinkamų religinių ir kultūrinių potvarkių, kaip, pvz., švaros, todėl jie būdavo kartais religiskai atskiriami ar nevertinami. Ši pirmenybė reiškia tai, kad laikytis religinių priesakų nėra pagrindinis dalykas, kad būtų pašauktas pas Jėzų.

Kūdikėlis praktinėje – ne pasaulietinis karalius, ne karalius su kareiviais. Vėliau Jis taps karaliumi su erškėčių vainiku ant galvos, mirusiu ir Viešpaties prikeltu. Jėzus yra Dievo sūnus, bet gimė ne taip, kaip Dzeuso sūnus graikų

mituose, kur pats Dzeusas suėjo su nekalta mergele. Jėzuje iš Nazareto apsireiškia Dievo galia šiame pasaulyje. Ir tai visada liks paslaptis. Krikščionija neatskleidė paslapties, to padaryti ji ir negalėjo. Ir gerai.

Ši kalėdinė Luko istorija yra tūkstančių prakartėlių visame pasaulyje literatūrinis prototipas. Kiekvienas laikotarpis ir kiekviena vietovė Jėzaus gimimą Betliejuje pateikė kūrybiškai ir vaizdavo savaip. Nueikite su vaiku pasižiūrėti prakartėlių savo aplinkoje. Vaikams tai daro didelį įspūdį. Vienas keturmetis, pirmą kartą išvydęs prakartėlę bažnyčioje, man pasakė: „Tai štai kaip buvo!“

Prakartėlėje gulintis kūdikėlis nieko bendro neturi su kalėdiniais šou ir blizgančiais miestų centrais. Viešpats pradeda karjerą tvartelyje, kur nėra turtų, apsaugos ar politinių pretenzijų. Vėliau pasaulio Išganytojas pasakys: „Ateikite pas mane visi, kurie vargstate ir esate prislėgti: aš jus atgaivinsiu! Imkite ant pečių mano jungą ir mokykitės iš manęs... ir jūs ‘rasite savo sieloms atgaivą’“ (Mt.11, 28-29).

Per vienas apmąstymo pamaldas, kurias vedu jau daugelį metų, Kūčių vakarą pakviečiau dalyvius padėti prie prakartėlės visus gyvenimo sunkumus žvakės pavidalu. Sutvisko ištisa šviesos jūra...

„ELKIS KAIP DIEVAS – TAPK ŽMOGUMI“

Istorija apie prieglaudos paieškas, evangelisto Luko (Lk. 2,7) trumpai paminėtas, kaip ir daugelis Šventojo Rašto istorijų – dviprasmė. Pirmiausia pasakoma, kad Dievo kūdikis gimė užribyje, netikrume ir varge. Vėliau Jėzus su savo žinia stoja į vargšų, atstumtųjų, nesvarbių, dažnai religine prasme paniekintųjų, pusę. Galime įsivaizduoti, kad gyventojų surašymo metu prieglaudos buvo perpildytos, nes visi vyko į savo gimtąsias vietas. Kad Marija su Juozapu apsistojo tvartelyje, turi ir platesnę prasmę: Jėzus, kaip pasaulio gelbėtojas, kuris į šį pasaulį ateina prakartėlėje, neturi vietos. Marija, Juozapas ir kūdikėlis, gimęs ne namuose, yra atstumtieji, kaip ir šiandieniniai milijonai žmonių, ieškančių ir nerandančių vietos apsigyventi. Jau dabar dėl klimato kaitos žmonės, gyvenantys Ramiojo vandenyno pietinėje dalyje,

išvyksta iš savo salų, kad susirastų kur gyventi. Badas ir karai gena žmones Europos link. O iš ten jie stumiami atgal ir neranda prieglobsčio...

Remdamiesi Angelus Silesius (vert. žinomas XVII a. vokiečių katalikų kunigas) galime pasakyti: jei Jėzus ir tūkstantį kartų gimtų Betliejuje, bet ne tavyje, tu nesuvokei Kalėdų prasmės! Klausimas, ar Dievas ateina į šį pasaulį ir kaip bei kur Jis gali ateiti, kilo ne vien anuomet, bet lieka aktualus ir mūsų dienomis.

Giliau pamąščius, yra apie ką pasvarstyti: ar iš viso įmanoma, kad Dievas taptų žmogumi, o dieviškasis pasaulis atsivertų mūsų materialiam, mirtinam pasauliui, pilnam kančios bei vargų. Bet kaip tik tai ir yra krikščionybės gilioji esmė, kad Dievas prisiliedamas prie mūsų pasaulio pats tampa žmogumi, suteikdamas mūsų žmogiškumui nepaprastą reikšmę ir orumą. Dievas tapo žmogumi, tai ir tu tapk žmogumi!

Kūčių naktį švenčiame išsilaisvinimą iš pasaulio tamsos ir nelaimės nešančio blogio. Pasaulio bei jūsų ir jūsų vaikų gyvenimų išgelbėjimas susijęs su šia nušvintančia naktimi.

Viešpačiui tapus žmogumi, visa mūsų materialioji visata ir mes tapome priklausomi nuo Dievo. Mokslininkai mano, kad gali būti ir daugybė kitų visatų. Pamąstę apie tai, kokio dydžio mūsų visata, pamatysime, kad mūsų įsivaizdavimas apie kitas visas peržengia visas įmanomas galimybes. O dar kalbama apie tai, kad galėtų būti perėjimas iš materialios visatos į dvasinę ir kad visos tos visatos tarpusavyje galėtų būti susijusios. Teigiantys: „Šito negaliu įsivaizduoti, juk šito negalima įrodyti“ tegu prisimena, kad prieš 300 metų irgi nebuvo galima įrodyti, jog genai egzistuoja. Šiandien apie anuometinius žmones galėtume pasakyti, kad jie to nežinojo. Gali būti ir taip, kad mes vieną dieną be galo nustebsimė mirties virsme išvydę daugiau, nei matome dabar: galėdami regėti Dievą naujomis akimis.

Kūčios – šventa naktis – visuomet yra stebuklas. Ir tą stebuklą pajusti kai po tokį dėl verslo pastangų kalėdiniu laikotarpiu pasidarė ypač sunku. Bet šį stebuklą jausti ir jį švęsti visai įmanoma. Kalėdiniai papročiai turi gilią šaknis dovanoje, kuria pats Viešpats mus apdovanoja. Jis dovanoja mums Jėzų iš Nazareto, nužengiantį iš dieviškojo pasaulio į mūsų ir savo gyvenimą.

mu, mirtimi bei prisikėlimu tampantį pasaulio Atpirkėju. Pats Dievas ateina pas mus šeimos pavidalu ir padovanoja artumą bei saugumą.

Kalėdinės dovanos galėtų simbolizuoti šios nakties paslaptį. Jei kartais sunku atrasti vidinį ryšį tarp Dievo dovanos – Jėzaus Kristaus – mums, žmonėms, ir dovanų, kurias dovanojame vieni kitiems, vadinasi, mes vis dar nesame įsukti į tą prekybinį šurmulį.

Šeimoje galime visi drauge ieškoti tikrosios prasmės ir ją švęsti. Šeimoje savo antenas galime nustatyti taip, kad per šią šventę radę ryšį ne vien su Dievu, bet ir su Jo gydančiąja jėga mūsų gyvenimui, tą jėgą išsaugotume ne tik šią naktį, bet ir kasdien.

Ruošiantis šiai šventei, reikia nepamiršti, kad mažiau yra daugiau. Dažnai prieššventinio streso metu įsiliepsnoja konfliktai, sukeltys nusivylimą. Šventei geriau ruoštis iškilmingoje rimtyje įtraukiant visus dalyvaujančius, taip pat ir vaikus. Jei Kūčių vakarą turėsime per visus metus susikaupusių lūkesčių ir norų, tai darys įtaką šventei: išryškins neįgyvendintus lūkesčius.

Šeimoje švęsti Kalėdas kaip prisilietimą prie kūdikėlio prakartėlėje – lengva. Žemiau rasite išbandytą pasiūlymą:

RELIGINIS KŪČIŲ VAKARO PARUOŠIMAS

...jei šeimoje gyva tradicija, galima pradėti giedant kalėdines giesmes. Žinomiausia giesmė „Tyli naktis, šventa naktis“ atskleidžia pagrindinį teologinį teiginį „Jau Išganytojas čia“. Vėliau galima paskaityti Kristaus gimimo istoriją iš Luko evangelijos (Lk.2,1-20), geriausia iš vaikams skirto Šventojo Rašto. Ta istorija šeimai turėtų būti žinoma ir kasmet kartojama. Galima visiems melstis kūdikėliui ėdžiose už draugus, senelius, ligonius ar apleistus vaikus. Vienas vaikų gali paguldyti kūdikėlį į prakartėlę, kitas uždegti prie jos žvakelę. Labai įspūdinga visiems tylint žiūrėti į žvakės šviesą, o paskui uždegti eglutės žvakutes – tai nepamirštama patirtis visiems.

Stebėtina, kad kalėdiniai ritualai iš vaikystės laikų daugeliui jaunuolių tebeišlaiko žavesį. Maldos už kitus žmones penkiolikmečių kalbamos kitaip nei šešiamečių. Jaunimas Kūčias gali švęsti kaip supranta; surasti gyvenimišką tekstą ar pats jį parašyti, pritaikyti šeimos poreikiams. Praėję metai su savo įvykiais ir išpūdžiais, su nemaloniais ir maloniais siurprizais gali būti atnešti prie prakartėlės. Čia dar pora pavyzdžių, kuriuos galima papildyti asmenine patirtimi:

- Kristau, pasaulio gelbėtojau, prašome Tavęs, kad mūsų šeimai viskas gerai sektųsi, kad taikiai sugyventume tarpusavyje ir su kitais.
- Kūdikėli Jėzau, atiduodame Tau visus savo rūpesčius ir viltis. Lydek mus visus ateinančiais metais.
- Jėzau Kristau, pasaulio gelbėtojau, žvelk į žmones jų varguose ir neviltyje. Būk su jais kiekvienoje juos gaubiančioje tamsoje!

Bendras „Tėve mūsų...“ ir kalėdinė giesmė galėtų užbaigti tokią šventosios nakties – Kūčių šeimos liturgiją. Tik paskui išpakuojamos dovanos ir einama valgyti. Eglutė, prakartėlė, dovanos, bendras valgis yra simboliniai Kūčių stebuklai. Kičui vietos čia nėra; tai šventosios nakties kulminacija.

VELYKOS: IŠ TAMSOS Į ŠVIESĄ

Velykos yra krikščioniškojo kelio posūkis ir esmė. Jėzaus mokiniai išgyvena siaubingai nužudyto, ant kryžiaus mirusio Jėzaus prikėlimą. Tai žmogiškosios realybės išsprogdinimas. Moterų liudijimai, kad Jėzaus nebėra kape, visus pribloškė ir išjudino. Krikščionims grįžo tikėjimo stiprybė sužinojus tai iš Jėzaus mokinių. Jis prisikėlė. Mirtis – ne paskutinis žodis. Ir, kaip rašo poetas ir rašytojas iš Peru Luisas Zambrando: „Ryt išauš kitokia diena... mirtis spruks, nebegalėdama paslėpti savo pralaimėjimo. Ji nusilenks gyvybei.“¹³⁴

Paulius savo Pirmajame laiške korintiečiams (15, 12 t. t.) rašo: „O jei Kristus nebuvo prikeltas, tai tuščias mūsų skelbimas ir tuščias jūsų tikėjimas.“ Kadangi jis prikeltas, tai ir mes būsimė prikelti iš mirties. Vidinis ryšys tarp

Jėzaus Kristaus prisikėlimo ir mūsų vilties nebūti atiduotiems mirčiai yra išgyventi mirtį kaip perėjimą į dvasinį pasaulį: amžinąjį gyvenimą.

Kalėdos daugelio krikščionių sąmonėje svarbiausia ir žymiausia metų šventė. Tiek daug emocijų, džiaugsmo religingose šeimose Velykos nesukelia. Nors liturginis Velyknakčio šventimas yra emocionalus bei įspūdingas.

Į tamsią bažnyčią kunigas įneša velykinę žvakę ir, šlovindamas Dievą, kuris savo sūnaus neatidavė mirčiai, sugieda tris kartus „Kristus pasaulio šviesa“. Velykinės žvakės šviesa per dalyvaujančius išplinta iš bažnyčios į parapijiečių namus.

Diakonas ar kunigas gieda „Exultet“ (vert. tesidžiaugia) – didįjį Velyknakčio himną apie išgelbėjimą iš mirties. Per krikštynas nuo velykinės žvakės uždegamos krikštynų žvakės. Įnešus velykinę žvakę skaitomi skaitiniai apie pasaulio sukūrimą, Izraelio išlaisvinimą iš vergovės Egipte, apie Dievo atsi格žimą į savo tautą, esant jai sunkioje padėtyje, ir apie Kristaus prisikėlimą.

Kartais vaikai klausia tėvų: „Kodėl visi einame į tamsią bažnyčią? Kokią šventę švenčiame šiandien?“ Ir tėtis ar mama atsako: „Šią naktį švenčiame, nes tikime, kad Jėzus buvo prikeltas iš mirties ir kad mes irgi po mirties galėsime gyventi pas Dievą.“ Tokius klausimus su vaikais galima aptarti ir prieš šią šventę.

Į šias pamaldas galima ateiti ir su vaikais. Velyknakčio ritualai vaikams padaro didelį įspūdį. Vaikystėje tiesiog meldžiau tėvus, kad man pagaliau leistų dalyvauti šiose ypatingose pamaldose. Aš ir dabar tebesu giliai paliestas šios liturgijos. Jau daugelį metų aš, kaip diakonas, ryte penktą valandą įnešu į tamsią bažnyčią žvakę ir sugiedu triskart „Kristus pasaulio šviesa“. Begiedant mane visą persmelkia iki pat širdies gelmių.

Daugelis šeimų atsineša savadarbes žvakes, kurias uždega namie prie bendro stalo. Tradiciškai velykinė žvakė puošiamą kryžiumi, metų skaičiumi ir graikiškomis raidėmis alfa ir omega: pirmoji ir paskutinioji graikų kalbos raidės reiškia, kad Dievas jungia pradžią ir pabaigą. Bet ant savo žvakės galite įrėžti ir kitokius jūsų vaikams svarbius simbolius kaip vandenį, vaivorykštę, gėles ar saulę...

BET PRIEŠ TAI – DIDYSIS PENKTADIENIS...

Dažnai tėvai galvoja, kad jų vaikai apie Didįjį penktadienį nieko nesupras. Tai neteisingas vertinimas. Apie mirtį vaikai girdi per TV žinias, kur pranešama apie konfliktus, karus, baisias situacijas. Vaikai suvokia, kad kiti vaikai badauja, o kai kurie tėvai apleidžia savo vaikus.

Su vaikais yra daug geriau kalbėtis apie konkrečias situacijas ir suteikti jiems galimybę susigaudyti jose, negu kad kaip stručiui kišti galvą į smėlį ir ignoruoti temą. Žinoma, jei tai – jūsų jėgoms.

Daugelyje parapijų Didįjį penktadienį vaikams ir jų tėvams laikomos kryžiaus kelio stočių pamaldos, per kurias jie gali priartėti prie Jėzaus nueito kelio bei mirties ant kryžiaus. Vaikų nereikėtų šokiruoti vaizdais, kurių jie negali suvokti. Nukryžiuotasis neturėtų būti aptekėjęs krauju. Susitikimą su Didžiuoju penktadieniu ir Jėzaus Kristaus kryžiumi reikėtų parengti jautriai ir atsargiai, turint galvoje vaikų klausimus.

Dar vienas pavyzdys pamąstymui, kurį pats mačiau: garaže pradinukai žaidžia „Nukryžiovimą“. Jie simboliškai nukryžiuoja vienas kitą gulėdami ant grindų. Aš prieinu ir klausiu, kodėl jie taip daro. Atsakymas trumpas: „Mes šią istoriją girdėjome ir norime ją atkartoti.“ Gilesnė to priežastis, kad asmuo jų aplinkoje nukryžiovimą pavaizdavo labai žiauriai ir gąsdinamai, o vaikai nesugalvojo nieko geresnio, kaip šis žaidimas, kuriuo norėjo nusiimti užkrautą naštą, iki galo suvokti, ką girdėjo ir ko gilesnė prasmė jiems nebuvo atskleista.

Kitas pavyzdys: mūsų septynmetis sūnus klūpėdamas bažnyčioje meldžiasi: „Ačiū tau, Jėzau Kristau, kad numirei už mane. Tegul tavo kraujas ir kančia dėl manęs nebūna veltui.“ Išeidamas iš bažnyčios jis manęs klausia:

„O kodėl Jėzus mirė dėl manęs? Jam visai nereikėjo to daryti...“ Sūnui buvo be galo nemalonu, kad Jėzus turėjo dėl jo mirti. Iš šios situacijos matyti, kad religiniais klausimais su vaikais reikia kalbėtis labai jautriai ir jokių būdu nepersakyti suaugusiesiems skirtų aiškinimų.

Net ir suaugusiesiems sunku suprasti, kodėl Dievas paaukojo savo sūnų ant kryžiaus, kad išgelbėtų žmoniją iš nuodėmės. Man šis paaiškinimas tik tuomet įtikinamas, kai turima galvoje, kad Dievas pats eina su mumis, žmonėmis, kančios keliu, per vargą, baisiausią brutalumą, koks yra nukryžiuojamas, ir pagaliau per mirtį, kad šias situacijas išgyventų ir išgelbėtų mus iš sąsajos su šio pasaulio brutalumu ir mirtimi. Taip Jis paduoda ranką ir veda naktį arba mūsų mirties dieną per tamsą. Man tai Dievo atsidavimo mūsų gyvenimo situacijoms kelias. Ne Dievas paaukojo savo sūnų. Biblija aiškina kitaip; Laiško filipiečiams himne sakoma taip (Fil.2, 6-11):

Jis, turėdamas Dievo prigimtį,
 Godžiai nesilaikė savo lygybės su Dievu,
 bet apiplėšė pats save,
 priimdamas tarno išvaizdą
 ir tapdamas panašus į žmones.
 jis ir išore tapo kaip visi žmonės;
 jis nusizėmino,
 tapdamas klusnus iki mirties,
 iki kryžiaus mirties.
 Todėl ir Dievas jį išaukštino
 ir padovanojo jam vardą,
 kilniausią iš visų vardų,
 kad Jėzaus vardui priklaupytų
 kiekvienas kelias
 danguje, žemėje ir po žeme
 ir kiekvienos lūpos
 Dievo tėvo šlovei išpažintų:
 „Jėzus Kristus yra viešpats!“

Taigi Jėzus savanoriškai atėjo iš dieviškojo pasaulio mūsų išganyti. Jis nelaikė savo dieviškumo vien tik sau, bet nužengęs suteikė galimybę ir mums priklausyti Dievui. Jėzus visai ne Dievo paaukotas.

Toks požiūris padeda mums su vaikais kalbėtis kitaip ir labiau pamatuotai apie kryžių, mirtį ir prisikėlimą. Mums patiems, kaip tėvams, toks mūsų tikėjimo pagilinimas vis dar tebėra iššūkis. Vaikai su ramybės neduodančiais klausimais nukreipia mus šiuo keliu, už tai turėtume būti jiems dėkingi.

Štai taip vaikams galima papasakoti Didžiojo penktadienio

istoriją:

Tai liūdna istorija: kuo arčiau Jėzaus nužudymo valanda, tuo daugiau draugų jį palieka. Dauguma pabėga jau jį suėmus. Petras seka paskui Jėzų iki vyriausiojo kunigo namų. Ten Petrą atpažįsta: „tu priklausai Jėzui.“ Ir Petras išsigina: „ne, aš jo visai nepažįstu.“ Tada Petras pasišalina. Likusį kelią Jėzus eina vienas, tuo ilguoju keliu iš miesto į mirties vykdymo vietą Golgotą. Tik Marija, jo motina, ir Marija Magdaliėtė lieka prie kryžiaus ir nepalieka Jėzaus vieno.

Vaikams ši istorija įdomi, todėl svarbu ją papasakoti ir paaiškinti pagal vaikišką supratimą. Alberto Biesingerio ir Sarah knyga „Vaičių biblija saulėtoms ir lietingoms dienoms“ („Meine Kinderbibel für Sonnenschein und Regentage“, Patmos, 2017) gali jums pateikti vertingų patarimų.

Mums, suaugusiesiems, moterys prie kryžiaus daro didelį įspūdį ir kviečia pamąstyti, kaip reikėtų elgtis su kenčiančiais žmonėmis. Kai kurie jų užsi-sklendžia savo kiaute ir vengia sąlyčio su kitais. Kiti vis kalba apie tai, kas jiems atsitiko net ir praėjus ilgesniam laikui. Dar kiti pyksta: „Koks čia Dievas, jei leidžia man taip kentėti?“

Šeimoje galima visiems kartu pagalvoti, ar nėra draugų ir pažįstamų rate žmonių, paliestų ligos, mirties, bedarbystės ar skyrybų. Galima pasikalbėti, kaip reikėtų jiems padėti net ir tuo atveju, jei praėję ir daugiau laiko. Arba kaip patiems surasti kelią pas sunkioje situacijoje atsidūrusius ir, jei niekuo negalime padėti, nors tyliai pabūti drauge. Tą ir reiškia lotyniškas žodis *consolatio* – paguoda, kur *con* – būti, o *solus* – vienas: nepalikti vieno. Tai svarbiau, nei surasti tinkamus žodžius.

Malda

Viešpatie, kartais nerandame žodžių, pamatę, kaip labai žmonės kenčia.

Šiandien, kalbėdami apie Jėzaus mirties istoriją, prisiminėme ir žmones, gyvenančius ir kenčiančius šalia mūsų.

Šiandien meldžiamės už juos: tegul jie pajunta, kad Tu esi su jais, kad šalia jų yra žmonės, kurie daro tai, kas reikia.

Švęsdami didžiąsias krikščioniškas šventes Kalėdas ir Velykas – jos abejos susijusios su nakties tamsa ir šviesa – išgyvename savo santykio su Dievu paslaptis: Viešpats per Betliejaus Kūdikėlį taip priartėjo prie mūsų, kad arčiau jau ir neįmanoma. Dievas žvelgia į mus per kūdikį. Ir: Velyknačio šviesa teikia mums šviesą gyvenimo tamsybėse.

Per adventą ir kalėdiniu laikotarpiu vaikai gali labai tiesiogiai ir emocionaliai išgyventi sąlytį su Dievu, susipažindami su Kūdikėliu prakartėlėje. Didysis penktadienis ir Velykos atskleidžia vaikams mirties tamsą, dažnai juos dominančią labiau, nei suaugusieji numano. Mirtis ir Jėzaus Kristaus prisikėlimas daugeliui vaikų teikia taip reikalingą nusiramšinimą: „senelis dabar danguje...“

Raskite šeimai ir bendruomenei tinkamą būdą švęsti šias šventes.

9. KAIP MELDŽIANTIS ATRASTI DIEVE ASMENĮ

Žydų kilmės rašytojas, Nobelio premijos laureatas Elie Wiesel (Elis Vyzelis), išgyvenęs holokaustą, rašo taikliai ir provokuojamai: „Melstis, vadinasi sugėbėti atpažinti savo stiprybes ir silpnybes, išmatuoti savo egzistenciją ir ateitį, t. y. gauti ir duoti. Be šios galimybės žmogus būtų žymiai menkesnis.“¹⁴

Vaikai ir suaugusieji vis klausia: „Ar Dievas iš viso klausosi, kai aš meldžiuosi? Aš gi Jo nematau. Ir man Jis neatsako.“ Aš sau aiškinu taip: Dievas yra Dievas – Jo ryšys su kiekvienu žmogumi nuo senų laikų įmanomas todėl, kad Dievas kuria kiekvieną žmogų ir su kiekvienu užmezga ryšį, palaiko žmogų duobėtame gyvenimo kelyje. Kadangi esame kilę iš Dievo, mums gimstant, Jis įdavė gyvenimui savo dieviškąją kibirkštėlę, kuri niekuomet neužges. Su Dievu esu susijęs kaip su motina: bambagysle – tereikia panorėti ir tai pajusi. Galiu išskleisti savo antenas ir surasiu ryšį su Dievu.

Aš dažnai kalbuosi tiesiai su Dievu, nors Jo ir nematau, sėdinčio priešais mane žmogaus pavidalu. Fizinės mano akys negali Jo matyti. Bet žinau, kad esu su Juo susietas. Dažnai, prieš eidamas miegoti, užsimerkiu ir įsivaizduoju Dievą kaip šildančią ir man šviečiančią malonią šviesą. Patikiu Jam savo prabėgusią dieną ir prašau jėgų rytojui. Šis saugumo jausmas man yra didžiausia laimė. Be abejo, atsakymo iš Dievo telefono skambučiu negausime. Atsakymas į mūsų maldas ateina tyloje – galime įsiklausyti į iš Jo sklindančią nuojautą: nutilti ir pasitikėti Dievu, tuomet galėsime Jį pajusti savyje.

Kai vakare, peržvelgdami dienos įvykius, tyliai įsiklausome į save, kalbamės tiesiogiai su Dievu ir vėl įsiklausome, gali būti, kad Jis mums labai tykiai siunčia mintį, kuri ir yra atsakymas. Viešpats ateina ir „švelnaus vėjo šiurenimo pavidalu“, kaip taikliai pasakyta Šventajame Rašte (1 Karalių knyga 19, 11-13).

Dažnai, ne visuomet, besimeldžiant mums ateina į galvą kokia nors idėja, ką reikėtų daryti ir ko ne. Būdamas vaiku dažnai prašydavau Dievo, kad galčiau iš matematikos gerą pažymį. Tik Viešpats šios maldos visiškai negirdė-

jo. Bet padarė taip, kad matematika užsiimčiau kitaip ir nuo tada mokykloje pradėjau gauti geresnius pažymius.

Dievas ne burtininkas, sprendžiantis visas mūsų problemas. Tačiau malda gali duoti jėgų atlikti kasdienės užduotis. Ji gali duoti jėgų priimti gyvenime teisingus sprendimus ir kai ką pakeisti. Malda padeda, nes savo sunkumus melddamiesi galime patikėti Dievui. O kai gyvenimas aptemsta, malda suteikia jėgų.

Vieną rugpjūčio sekmadienį, kaip ir kiekvieną dieną, nuėjome į kliniką, kur gulėjo mūsų aštuoniolikmetė duktė, serganti sunkia vėžio forma. Vos mums pasirodžius, vyriausioji gydytoja tarė: „Atsisveikinkit su dukterimi, ji gyvens tik porą valandų. Darome viską, ką tik galime. Turite išeiti.“ Gydytojų komanda bandė ją gelbėti nuo grybelinės infekcijos kraujyje deguonies palapine sukeldami dirbtinę komą. Galite įsivaizduoti, kokios buvo mano ir žmonos nuotaikos, kai bijodami dėl dukters gyvybės sėdėjome intensyvosios terapijos laukiamajame. Aš skundžiausi Dievui ir sakiau: „Ką Tu sau galvoji, kodėl dabar ji turi mirti? Kas Tau iš to, jei mano dukra numirs?“ Taip tęsėsi kurį laiką. Aš buvau tėvu, stipriai apkaltinusiu Dievą. Po kurio laiko pajutau Dievą tiesiai priešais save kaip gyvybingą sieną ir šildančią šviesą. Dievas – ne senuko su barzda pavidalas. Ir jokio žmogiško veido Jis neturėjo. Jutau Dievą kaip kaitrią šviesą ir šią neviltingą valandą žinojau: JIS su mumis. Viešpatį jutau kaip sieną, į kurią gali atsiremti. Nuo tada žinojau: Dievas nepabėga, kai stoja tamsa. Ir koks gi tada Jis būtų Dievas! Po kurio laiko jau buvau tikras, kad mūsų duktė nemirs. Vėliau išėjo du gydytojai ir suteikė mums vilčių, kad deguonis padeda. Po trijų dienų sėdėjau ant dukros lovos intensyviojoje palatoje ir jai bundant tyliai giedojau Taize giesmes. Mes ir toliau meldėmės. Jei mūsų duktė mirtų, netektį turėtume priimti kaip ir kiti žmonės, meldžiasi jie ar ne... Tuomet mes, tikriausiai, būtume jau kitaip meldę Dievą ir Jį kaltinę. Tad kas išgelbėjo mūsų dukterį? Gydytojai ar Dievas, Dievas ar gydytojai, ar tai buvo atsitiktinumas? O kaip su tais tėvais, kurių vaikas negali būti išgelbėtas ir miršta?

Esu įsitikinęs, Dievas mūsų dukterį išgelbėjo per gydytojus. Viešpats juk neturi kitų rankų, be mūsų. Dievą jutau kaip stiprią jėgą, raminančią ir laikančią mane. Tai jutau labai intensyviai: žinojau, Jis laiko mane glėbyje

kaip gerasis tėvas ar geroji motina. Šito nepamiršiu niekada. Mūsų dukterė šiandien sveika dviejų vaikų motina. Dėl to aš vis labiau mąstau apie šeimas, kuriose viskas baigėsi kitaip.

Džiaugiuosi, kad mane išmokė melstis. Malda – mano stiprybė, reikalinga įvairiose gyvenimo situacijose. Už tiek daug turėtume būti dėkingi Dievui ir Jį šlovinti, bet vis atsiranda tamsių patirčių, kai nieko geresnio nesugalvojame, kaip Jam verkšlenti, kaltinti ar nusivylę nutilti.

Kai būdamas sielovadininku, ėjau į šeimą pranešti liūdnos žinios, kad žuvo jaunas tėvas, nieko prasmingesnio nesugalvojau, kaip eidamas atsiduoti Dievui. Ką gi dar galėjau padaryti? Tik su vaikais ir žmona patylėti ir pasiguosti Dievui.

Dar ir dabar tebematau abu vaikus, linksmai žaidžiančius kieme. Sąmoningai lieku mašinoje ketvirčiui valandėlės, kad jie dar galėtų pasidžiaugti žaidimu, nes žinau, kad netrukus labai verks... Kai po kelių valandų pakviečiu didelę šeimyną sukalbėti už mirusįjį „Tėve mūsų“, dauguma užsimerkia ir meldžiasi prie degančios žvakės.

Būdamas Graikijoje su Atono kalno vienuoliais išmokau dažnai melsti: „Jėzau Kristau, pasigailėk manęs.“ Aš ir užmiegu tyliai kartodamas šią maldą ir patikėdamas save dieviškajam pasauliui. Tiek močiutei Jozefinai, tiek tėvams Antonui ir Martai Biesingeriams iki šios dienos esu dėkingas už tai, kad išmokė mane melstis.

Mokantys melstis turi daugiau pranašumų. Jie turi galimybę mąstyti ir jausti plačiau, ne vien tik iš savo bokšto. Dievo asmenyje jie turi tą, į kurį gali kreiptis bet kuriuo metu. Kas išmoko vaikus melstis, atskleidžia jiems esminius gyvenimo pagrindus: kaip elgtis apėmus šviesiam bei tamsiam gyvenimo metui ar einant paskutine atkarpa – mirties tuneliu.

Melstis Dievui, tai kaip melstis nepajudinamam kompasui, vedančiam per gyvenimą. Malda nukreipia mus į didįjį mūsų gyvenimo tikslą – Dievą.

10. KAIP JŪS KAIP ŠEIMA GALITE ĮSIJUNGTI Į DARŽELIO, MOKYKLOS IR BENDRUOMENĖS GYVENIMĄ

Šv. Mykolo darželis švenčia šeimines pamaldas „Jėzus stiprina vaikus“. Penkiamečio Mykoliuko vadovė paklausia pačioje pradžioje: „Mykoliuk, kaip supranti, kas yra stiprus vaikas?“ Vaikas parodo pirštu į rankos raumenis ir sako: „Ne čia, – ir parodęs į galvą taria: – O čia!“ Bažnyčioje visi žaibo greitumu suvokia žinutę: konfliktus gali spręsti ne mušdamasis, o apmąstydamas. Kvietimas permąstyti tinka ir suaugusiesiems: pirma pagalvok, o paskui veik.

Vaikai ir pamaldos neturėtų būti skirtingi pasauliai: giedoti drauge, trumpai turiningai patylėti, pastovėti prie altoriaus, ištiesti rankas kaimynams kalbant „Tėve mūsų“, dalyvauti atnašų procesijoje, trumpa biblinės scenos užuomina, su vaikais suformuluoti ir išsakyti prašymai, svarbus paveikslas altoriuje. Reikia kūrybiškumo ir lankstumo. Bet kai ko galima ir išmokti.

Pažįstu bendruomenes, kur į sekmadienines mišias vėl pradeda rinktis jauni tėvai su vaikais. Šiems tėvams rūpi vaikus paremti dievoieškoje, o sekmadienį padaryti išskirtine savaitės diena, kai einama kartu į pamaldas, švenčiama ir atsiveriama Viešpačiui. Bendruomenei, ieškančiai sąlyčio su Dievu, reikėtų veikti išvien su vaikais ir tėvais ir keliauti drauge su jais per gyvenimo aukštumas ir žemumas.

Prasidėjus ėjimo į darželį tarpsniui ir tokioms svarbioms šventėms kaip šv. Martyno, Elžbietos Tiuringietės, Mikalojaus, Kristaus paaukojimo (Grabnyčios), derliaus padėkos ir kitoms šventėms, labai šeimai pritaikyta liturgija. Vaikai su tėvais gali priartėti prie gyvenimo paslapčių, jei dalyvaus pamaldose, atskleidžiančiose jiems didžiąsias gyvenimo vizijas.

Darželiuose projektinė veikla šiandien savaime suprantama. Sykį per pusmetį paruošti „liturginį projektą“ gilus ir įvairialypis darbas, jeigu daromas

su vaikais, tėvais bei pedagogais ir drauge su suaugusiaisiais švenčiamas pamaldose.

Tikriausiai kiekvienoje bendruomenėje yra nepatenkintų, kuriems trukdo, kad vaikams per pamaldas skiriama daug dėmesio, bet neverta jiems nusi-leisti. Jei kokia nors nepatenkintųjų grupė yra tokia egocentriška, kad nori, jog pamaldos vyktų tik pagal jų skonį, o vaikai jose nedalyvautų, reikia išsi-aiškinti. Tokie konfliktai bendruomenėse gali būti labai vaisingi.

Pagrindinė Šventojo Rašto istorija apie Jėzaus ir vaikų bendravimą daugiau nei vienareikšmiška: Jėzus vaikus pas save kviečia išskėstomis rankomis (Mk. 10, 13-16). Garsus Emilio Noldes paveikslas „Kristus ir vaikai“, vaizduojantis šią sceną, nutapytas taip, kad vaikai susitikime su Jėzumi tiesiog švyti. Taip pat ir motinos. Mokytinių siluetai nutapyti tamsiai, nes šios žinios dalies jie dar nesuprato iki galo ir neleido vaikams prieiti prie Jėzaus. Taigi kai kuriose bendruomenėse ir dabar tebėra tokių „mokytinių“ tipų...

Tėvai nori vaikams geriausio. Daugelis nori, kad vaikas būtų palaimintas. To niekuomet negana. Ypač gyvenimo kaitos momentais; ten, kur ryškėja virsmai, mums ypatingai reikalingas palaiminimas, nes mes paprasčiausiai nebevaldome gyvenimo. Tikimės, kad Dievas „pridės savo ranką“, kad mūsų gyvenimas taptų geras ir sėkmingas. Todėl daugelis tėvų nori krikštyti kūdikius, kad taip atvertų jiems ryšį su Dievu.

Labai reikšmingas momentas tiek tėvams, tiek vaikams yra pirmoji diena darželyje ar mokykloje. Dalį dienos vaikas eina savu keliu. Nuo šios dienos tėvams jau nereikia ištisai rūpintis vaiku. Vaikų palaiminimas darželyje, į kur sukviečiami tėvai bei seneliai, gali tapti nepamirštamu įspūdžiu.

Tai galiu patvirtinti iš savo patirties: darželinių metų pabaigoje auklėtoja pakvietė mane, kad palaiminčiau vaikus, kurie po vasaros atostogų eis į mokyklą. Didžiausia darželio patalpa buvo pilna žmonių kaip niekad. Vaikai sėdėjo dideliu ratu. Už jų – šeimos. Aš laiminau kiekvieną vaiką atskirai. Tokia proga melsti Dievą artima ir vaikams, ir tėvams. Kas gi netroškta jaustis saugus, pereinamas į šį mokyklinį etapą?

Dienos darželiai turėtų po truputį išsirutulioti į tėvų ir vaikų bei šeimoms centrus. Amžiaus tarpsnio raidos psichologijos atžvilgiu yra gana trumparegiška rūpintis vien tik vaikais, o ne šeimomis, kuriose jie leidžia visas dienas.

Kai šalyje situacija daugiakultūrė, yra apie ką pamąstyti ne vien Bažnyčiai priklausančiuose darželiuose. Pavyzdys: viename darželyje trečdalis vaikų – musulmonai. Savaime suprantama, kad aukščiau aprašyti liturginiai veiksmai čia turėtų būti atliekami labai jautriai. Tačiau daugeliu atvejų tai lemia, kad krikščioniškos temos turės būti pašalintos iš darželio kasdienybės, kad nedirgintų musulmonų šeimų. Religinės pedagogikos požiūriu tai abejotina ir nenuoseklu. Mat kaip tik ši auganti karta turi įveikti tuos tarpkultūrinius ir tarpreliginius iššūkius, todėl svarbu, kad jau nuo vaikystės įprastų priimti kitą religinį požiūrį, jį gerbti, o dialoguose, pasitikėdami savimi, rastų savo kelią. Musulmonų vaikams svarbu išmokyti suprasti krikščioniškų švenčių prasmę, nes gyvena mūsų visuomenėje. O krikščionių vaikai su tėvais turėtų išmokyti suprasti, ką reiškia ramadas, kaip musulmonai įsivaizduoja Dievą ir kaip švenčia savo religines šventes. Tegul musulmonai su tėvais apsilanko vietinėje bažnyčioje, o krikščionys – mečetėje; tai abiem grupėms gali tapti horizontą praplečiančiu įvykiu.

Alternatyva darželiuose taip nušlifuoti religinius bruožus, kad jie nesusikirstų, yra visiškai neteisinga. Daug svarbiau juos parodyti ir susikalbėti remiantis skirtybėmis bei bendrumais. Nei vaikams, nei tėvams negerai, jei religinis bendravimas skiria. Jei šitas dalykas tęsiasi ilgesnį laiką, tai gali tapti pavojinga, nes atsitraukiama nuo bendravimo ir atsiranda pašaipavimai bei priešiškas. Netolimoje ateityje švietimo sistemos laukia didelis iššūkis, kaip susitvarkyti su problemomis, išryškėjančiomis multikultūrinėje bei tarpreliginėje srityje. Čia neturėtų būti piktnaudžiavimo ta prasme, kad musulmonų vaikai būtų paprasčiausiai integruojami į krikščioniškus liturginius projektus ar laiminami kryžiaus ženklų.

Pedagogai jau seniai kalba, kad dėl tų „vidinių religinių skirtumų“ vieni vaikai galėtų dvi savaites dalyvauti viename alternatyviame religiniame projekte, o kiti – kitame. Abipusis svetingumas galėtų vaikus sudominti tiek religine, tiek tarpreligine prasmėmis ir jiems pasitarnauti.

Religinę orientaciją vaikai gauna įvairiose gyvenimiškos mokyklos vietose. Tai, kas svarbu šeimoje, vaikai gali išsakyti darželyje. Tai, kaip darželiuose vyksta jūsų vaiko religinis ugdymas, turėtų būti priimama rimtai ir atitinkamai tęsiama šeimoje. Jaunos šeimos labiausiai gali prisidėti prie to, kad bažnytinės bendruomenės nenuoltų nuo šeimų.

11. KAIP PAČIAM IR VAIKUI KURTI SANTYKĮ SU JĖZUMI

Morkaus evangelijoje pasakojama nuostabi istorija apie Jėzų: „Jam nešė vaikučius, kad juos palytėtų, bet mokiniai jiems draudė. Tai pamatęs, Jėzus užsirūstino ir tarė jiems: „Leiskite mažutėliams ateiti pas mane ir netrukdykite, nes tokių yra Dievo karalystė. Iš tiesų sakau jums: kas nepriima Dievo karalystės kaip kūdikis, – neįeis į ją.“ Jis laimino juos apkabindamas ir dėdamas ant jų rankas“ (Mk. 10,13-16).

Jėzui vaikai svarbūs, Jis juos myli. Šiame Šventojo Rašto tekste slypi reikšminga vizija. Ištrauką išrinkau sąmoningai, kad parodyčiau, kaip svarbu mūsų visuomenėje į savo tarpą priimti Dievo link keliaujančius vaikus – kartu ir daugelį kitų vaikų, kuriems iš viso neleidžiama išvysti šio pasaulio.

MEDITACIJA PRIE PAVEIKSLO

Liepsnojantis krūmas
Viešpats byloja ugnimi: apreiškimas.
Mistinis nematomos šviesos švytėjimas fone.
Gyvybingos žemės spalvos ir mėlyna.
Naujų kelių tinklas.

Kryžkelės įvairių vilčių šviesoje.

Tarp Jėzaus ir vaikų vyksta ypatingas susitikimas. Jėzus ima juos ant rankų ir laimina. Jis suteikia vaikams pasitikėjimo pagrindus, kurių reiks šiame gyvenime, šiame ribotame ir gniuždančiame pasaulyje su jo vargais. Jėzus suteikia priklausomumo jausmą: vaikai priklauso Dievui. Ir labai liūdna, kad mūsų visuomenėje vis daugiau vaikų šeimose auklėjami taip, tarsi Dievo iš viso nebūtų.

Daugelis tėvų nelabai žino, kaip vaiką turėtų auklėti religine dvasia. O juk religinis auklėjimas nėra kažkoks dar vienas stresą keliantis priedėlis. Jis, kaip jau rašyta, atsispindi kasdieniuose visai nežymiuose gestuose ir ritualuose: vakare prie vaiko lovos paskaityti istoriją iš Šventojo Rašto, su vaikais peržvelgti dienos įvykius, patikėti vaiką Dievui. Susitaikyti; neleisti vaikui užmigti nesusitaikius – esminis dalykas.

Jėzus, kaip pasakojama, ima vaikus ant rankų. Ar kas gali būti geriau vaikui, kai jis su meile imamas ant rankų?! Kai jam glostoma galvytė ir jis laimina: „Tu esi svarbus, aš tavęs laikiu, tau pas mane bus gerai“, – tokie Jėzaus pažadai vaikams.

Pažvelgęs į šiandienę visuomenę, nepuoselėju jokių iliuzijų. Kaipgi gali gimti daugiau vaikų, jei mūsų visuomenės mąstymas nesikeičia, jei pramonė ir ekonomika neatsižvelgia į šeimą taip, kad vyrai ir moterys geriau galėtų derinti šeimą ir profesiją. Juk vaikai yra pagrindas visuomenės ateities perspektyvai. Vaikai yra didelė Dievo dovana. Ir jei visuomenė negali garantuoti ateities ir neužtikrina, kad tėvai būtų pasiruošę padovanoti vaikams gyvybę, tuomet reikėtų klausiti, kur link suka tokia visuomenė.

Kad ir kokie būtume, vyresni ar jaunesni, mamos ar tėčiai, bevaikiai ar seneliai, visi savotiškai esame atsakingi už vaikų palydėjimą šiame pasaulyje: turime parodyti jiems perspektyvą, priglausti juos prie savo širdies. Ne vien savus vaikus, bet ir kitas mūsų visuomenės atžalas. Nesvarbu, kokios odos spalvos jie yra ar kokia kalba kalba; jie yra mūsų visuomenės vaikai ir esame atsakingi už juos.

„Jei netapsite kaip vaikai, jūs nieko nesupratote apie Dievą.“ Daug sykių mažčiau, ką galėtų reikšti šis sakiny. Vaikai daug imlesni Dievui nei mes, suaugusieji, jau įsprausti į visuomenės stalčiukus. Vaikai yra arčiau savo iš-

takų, jie daug jautresni ir imlesni Dievui. Gali būti, kad tai ir yra priežastis, kodėl Jėzus sako: „Jei netapsite tokie kaip jie...“, o būtent, jei kaip vaikai pasitikėdami neatsiversite Viešpačiui, „tuomet jūs nieko nesupratote apie Dievą“. Jėzus parodo vaikus ir milžinišką jų pasitikėjimą Dievu kaip pavyzdį. Kaip vaikai ištisia rankas ateinančiam tėčiui, mamai ar senelei, taip ir mes turėtume ištieti į Jį rankas, atsiverti, pasitikėti, o ne norėti viską padaryti patys. Galime leistis gelbėjami, o ne patys gelbėtis. Jėzus sako, kad jei ateisime pas Jį, leisimės Jo apkabinami ir laiminami, tuomet ir Dievas priklausys mums.

Leiskite Jėzui paglostyti jūsų galvą. Jis – tas, kuris neapleis jūsų ir mirties valandą. Jis neapsaugos jūsų nuo kančių ar mirties. Jis ir pats privalėjo patirti kančias ir mirtį. Jis nesitrauks, kai aplink jus sutems. Pasitikėjimas leisti Jėzaus paimamam kaip vaikui ant rankų duos jums stiprybės atėjus gūdžios tamsos metui.

Man asmeniškai tas dažnai suteikdavo jėgų, kai būdamas diakonu su ašaromis akyse eidavau paskui karstus, intensyviosios terapijos skyriuose lankiau ligonius ar iš skausmo nebegalėdavau pratarti nė žodžio, bet viduje vis vien išlikdavau stiprus.

Jėzus verkė susitikęs su gedinčiais savo draugo Lozoriaus giminėmis (plg. Jono evangelija, 11, 33.35). Atsidūrus tokiose situacijose, kai žmonės išgyvena didelį skausmą, svarbiausia patikėti juos Dievui ir patikėti Jam save patį.

Krikščioniškasis kelias neneigia ribojimų, gniuždymų ar nevilties įvairiose gyvenimiškose situacijose. „Mano Dieve, mano Dieve, kodėl mane apleidai?!“ (Morkaus evangelija, 15, 34) šaukia mirdamas Jėzus. Ir kodėl gi mums turėtų būti kitaip, negu Jam? Kaip tik todėl, kad kančia nėra tabu, krikščioniškasis kelias žada kokybišką ir apstų gyvenimą. Kas pasitiki Dievo pažadais, veržiasi į priekį, žengia pirmyn į ateitį, yra „progresyvus“. Šis žodis kilęs iš lotyniško *progredi* – žengti į priekį.

Gyvenimas įgauna kitą kokybę, kai tikime Viešpaties pažadais ir, net ir skenddami tamsoje, leidžiame dieviškajai šviesai prasiskverbti į save. Leistis būti Jėzaus apkabintiems kaip vaikams – kurti ateitį.

Jaunų tėvų vaidmuo svarbus, kad Jėzaus žodžiai „leiskite mažutėliams ateiti pas mane...“ ne vien taptų, bet ir liktų tikrovė tiek jų, tiek kitų žmonių vaikams jų aplinkoje. Vaikai priklausomi nuo tėvų, atskleidžiančių jiems kelią į santykį su Jėzumi. Susitikę su Jėzumi, vaikai nušvinta, bet ne vien tik vaikai: susitikę su Jėzumi nušvinta ir tėvai. Mums, suaugusiesiems, Jėzus vaikus parodo kaip pavyzdį. O šiame bendrame susitikime su Jėzumi mūsų, kaip tėvų, gyvenimas įgyja pačią giliausią prasmę.

12. KAIP TAPTI VIENI KITIEMS ANGELAIS KASDIENYBĖJE

Šeima tapote neatsitiktinai. Tai kelių susikryžiuojimas, sprendimų priėmimų, sutikimų ir bendros viltys, kuriomis rėmėtės ir tebesiremiate. Daug kas mūsų gyvenime nėra atsitiktina. Priklauso tik nuo to, iš kurios pusės tai ateina ir kas nusprendžia ir prisideda prie to, ką darome, taisome ar keičiame: mes veikiamo Dievo akivaizdoje.

Kartais galvoju: kaip Dievas gali mus, žmones, pakęsti, kai žmonija elgiasi taip, kaip iki šiol: kariauja, griauja, kelia neapykantą bei piktumą? Juk negalime atsakomybės už visus savo sprendimus tiesiog suversti Dievui.

Ir ščia neišvengsime klausimo, kuriai veikimo sričiai norime priklausyti: Dievo ar piktosios dvasios. Kvietimas tapti vienas kitam angelu skatina mus priklausyti Visagaliui, o tuomet ir kyla klausimas, kaip tai turėtų atrodyti kasdienybėje. Taigi:

Įsiklausyti į tylus kasdienybės garsus, kuriuos jūsų vaikas perduoda kaip žinutę: tai vaiko patyrimas ar ypatingas prašymas.

Įsiklausyti į tylus garsus, jei turite nustatyti vaikui ribas.

Įsiklausyti į tylus garsus jūsų pačių kaip tėvo ir motinos labui – pačiam nusiraminti ir nusimesti naštą, abiem stengtis rasti pusiausvyrą, kad pastebėtumėte, ko reikia partneriui, kad abu galėtumėte būti gerais tėvais.

Kalbėtis apie bendrus šeimos tikslus, kas tinka ir kas ne. Ir tai visuomet bus gerai ir jūsų vaikui.

Kas nori gero vaikams, tas turi stiprinti tėvus. O tėvai, savo ruožtu, turi stiprintis patys, kad vaikai galėtų jais pasitikėti ir, svarbiausia, kad mylėdami visą laiką būtų šalia. Sykį per savaitę pasiimkite laisvadienį ar nors vieną laisvą vakarą. Žinoma, reikia labai gerai suplanuoti. Ir jei taip galėsite pasi-

semti jėgų, akyse visada bus šviesu ir grįš tėvystės bei motinystės džiaugsmas. Labai svarbu neperdegti, nes tada nebesugebėsite deramai rūpintis vaiku.

Išgirsti vienam kitą, kalbėtis tarpusavy ar su vaiku apie savo jausmus, konfliktus bei apie tai, kas nutiko darželyje ar mokykloje. Tuomet, kaip tėvai, greičiau suprasite pagalbos šauksmą, pvz., „Šioje klasėje man dar reikės iškentėti ilgus metus...“ Jei vaikai mato, kad tokių pagalbos šauksmų tėvai negirdi – nutyla.

Bet ir jums patiems, tėvams, reikia kelių, kuriais nueitumėte vienas pas kitą, kad nebūtų taip, jog jus pasiekti gali tik kiti. Pačiam susirasti pagalbą ir leisti padedamam dažnai yra sunkiau, nei padėti kitam!

Ir konfliktuodami neužmirškite kitų. Iliuzinis, be jokių konfliktų pasaulis, kuriame viskas tik gerai, užkerta kelią vystytis ir keistis. Dažnai tokia regimai nekonfliktiška šeimos situacija pasiekama paklusnumo, prisitaikymo ir atskirų šeimos narių suvaržymu. Tas, kuris duoda erdvės atsiskleisti kitiems, turi pats save irgi sulaikyti ir apriboti. Vaikai mokosi, kaip reaguoti į konfliktus: nustumti, spręsti atvirai ar priimti kaip neišsprendžiamus. Svarbiausia, kad ateityje neliktų pagiežos, jei diskusijose ar konfliktuose su vaikais atmosfera įkaista ar jei išskrenda žodžiai, kurie geriau būtų likę burnoje. Ir atsiprašyti, jei kas pasijuto įžeistas.

Kaip spręsti konfliktus, įveikti trintį tarp tėvų, senelių ir vaikų kasdien meiliai ir atidžiai kalbantis, galite sužinoti A. ir J. Biesingerių knygoje „Kai vaikai klausinėja apie Dievą. Paskatinimas seneliams“ (Wenn die Enkelkinder nach Gott fragen. Eine Ermutigung Für Grosseltern, Stuttgart, 2016). Čia rasite idėjų, kaip įtraukti senelius kaip patikimus jūsų vaikų religinio auklėjimo palydovus.

Būdami tėvais jūs tiesiog tampate pavyzdžiu, kaip konstruktyviai spręsti konfliktus ar jų atsakyti. Žinoma, visiškai nebūtina kiekvieną kartą konfliktuoti su sutuoktiniu prie vaikų, bet neturi būti ir taip, kad nuo vaikų

slėpiama, apie ką diskutuoja tėvai ar kokius klausimus bando spręsti. Dažnai jausminiu atžvilgiu vaikams svarbiau dalyvauti tame, kas mamą ar tėtį „spaudžia prie žemės“. Nes nuotaika vis vien tvyro ore ir vaikas, įjungęs vaizduotę, pradeda ieškoti savo kaltės. Spręsdami konfliktus su vaikais turėtumėt žiūrėti, kad nebūtų užgautas jų savigarbos jausmas bei orumas. Konfliktus galime apriboti suskirstydami juos pagal temas: televizija, kompiuteriniai žaidimai, telefonas, vakarais eiti miegoti, daryti namų darbus, padėti namų ruošoje... Kai tema aptarta, viskas turėtų grįžti į vėžias, o vaikas pajusti, kad oras vėl grynas ir nebekils tas nuolatinis triukšmas, gadinantis tėvų ir vaikų santykius.

Religinis auklėjimas ir patyrimas atskleidžia, kad Dievui esame labai svarbūs. Tai yra tas pagrindas, ant kurio gali vystytis vaikai ir jų santykis su Dievu. Aiškėja, kad jei tėvai vaikus mylėjo, jais dėmesingai rūpinosi ir kėlė pasitikėjimą, tai padarė įtaką visam vaikų gyvenimui. Priešingas atvejis byloja apie autoritarinius religinio auklėjimo metodus. Daugelis, kuriems religinis auklėjimas buvo brukamas per prievartą, vėlesniame gyvenime atsiribojo nuo jo.

Iš savo vaiko reikalaukite ir pagarbos savo pačių poreikiams; pavyzdžiui, ramybės, vakaro sau, kai ateina auklė pabūti su vaiku, o tėvai išeina pailsėti. Padarysite vaikams meškos paslaugą, jei neišmokysite paisyti ribų. Autorius Jan Uwe Rogge knygoje „Vaikams reikia ribų“ (Alma littera, 2004), kurią verta paskaityti, primygtinai siūlo tai daryti.

Vaikams būsite „gerasis angelas jų kelyje“, kuris padės atskleisti pagarbą, laikytis ribų ir neleis, kad vaikas taptų „mažuoju tironu“ ir apsunkintų kitų gyvenimą.

Žvilgterkite kiek tolėliau savo panosės – į artimų ar tolimesnių žmonių gyvenimus. Tenebūna taip, kad „svarbiausia, kad mano šeimai sekasi“, kai tuo pat metu pasaulyje milijonai žmonių neturi geriamojo vandens, sanitarinių sąlygų ar badauja. Juk tiesiog skamba kaip pasityčiojimas, jei namie vaiko-mės paskutinių madų, kai daugeliui šeimų reikia paramos ir solidarumo! Jau nuo mažens vaikai gali tapti „geraisiais angelais“ kitiems vaikams, gyvenantiems neturtinguose regionuose. Pačiam teko patirti, kaip anūkas man,

vykstančiam į Peru, atidavė visas savo santaupas, kad ten nupirkčiau obuolių vaikams, kurie neturi ko valgyti, nes, anot jo, „obuolius valgyti sveika“. Anūkui galėjo visiškai nerūpėti, kad tie vaikai neturi ko valgyti. Anuomet Anduose šventindamas darželį, kiekvienam vaikui įdaviau po obuolį.

Tiesiog skandalinga, kad ir pas mus kai kuriose šeimose vaikai gyvena ties skurdo riba. Gyvename turtingoje šalyje, bet vis vien yra daug vaikų, kurie į mokyklą ateina alkani. Visiems tokių šeimų vaikams reikėtų nors sykį per dieną duoti nemokamo maisto ir tai būtų mažiausia, ką turėtų padaryti mūsų turtingoji visuomenė. Vaikai nekalti, kad auga tokiose socialinėse sąlygose. Dažnai, bet ne visuomet, tėvai galėtų kai ką padaryti vaikų labui.

TĖVAI NULEMIA VAIKŲ LIKIMĄ

Vaikai negali pasirinkti tėvų. Taigi galioja principas: kas nori padėti vaikams, turi remti tėvus, padėti jiems ir suteikti perspektyvą bei stabilumą. Vaikams bus galima padėti tik tuomet, kai jų šeimose atsiras „angelas sargas“. Man rodos, tai veikia visame pasaulyje. Vis prisimenu vaizdus iš Lotynų Amerikos vaikų gyvenimo, kur jie guli ant žemės lentomis apkaltuose drėgnuose baisiuose būstuose, kandžiojami žiurkių, o aš niekuo negaliu padėti. Sykį vakarą grįždamas į savo kambarį Limoje (Peru) pamačiau šešių juostų pločio ir intensyvaus eismo gatvės vidurinėje juostoje sėdinčius du vaikus, maždaug ketverių metų mergytę su dvejų metų broliuku. Sumišęs sustojau. Paprasčiausiai pasiimti abiejų vaikų negalėjau: pasidarytų didelė politinė painiava. Kreipiausi į perujiečius, einančius pro šalį, – jie purtydami galvas nutoldavo. Vaikai sėdėjo vidurinėje juostoje, kol nupirkau jiems kioske valgyti. Policija jais taip pat nesirūpino. Turėjau juos palikti...

Koks gi tai pasaulis, kur su vaikais – Dievo dovana žmonijai ir Dievo dovana ateičiai – šitaip elgiamasi? O kad vaikams netgi neleidžiama ateiti į šį pasaulį ne mažiau skandalinga. Nebūčiau parašęs šios knygos, jei mano tėvai pokario metais būtų manęs atsisakę. Daugelis vaikų, vyrų ir moterų, šiandien negyventų, jei nebūtų buvę tų „angelų“, padėjusių nėščiosioms sunkią valandą. Štai vienas pavyzdys: moteris pastoję su pirmuoju vaiku. Vyras grasina ją paliksis, jei nepasidarysianti aborto. Pusę nakties vienas žmogus

sėdi su moterimi kambaryje ir „stiprina jos stuburą“ įrodinėdamas, kad ji sugebėsianti užauginti vaiką ir be vyro... Vyksta kova tarp gyvybės ir mirties, nes kitą dieną moteris turi eiti į kliniką daryti aborto. Vėliau moteris pasakys apie šį vaiką: „Jis – mano angelas.“ Visai neseniai šis jaunuolis švytinčiomis akimis ėjo Pirmosios Komunijos.

Mums būtina gyvenimo kelyje sutikti „angelus“. Kartais jie iškyla mumyse pačiuose kaip vidinis balsas, sakantis kur link turime sukti, kas turės prasmę, o kas sužlugdys.

Neatsitiktinai gyvename su žmonėmis kažkuriame regione bei kažkuriuo metu. Vaikai, jei pamąstysime giliau, mums patikėti Dievo. Jie yra ir jo, ir mūsų vaikai. Mes skirti lydėti vaikus ilgus metus ir būti jiems „geraisiais angelais“ jų kelyje. Bet vaikai lygiai taip pat lydi ir mus. Tėvams reikia dvasingumo. O gilioji tėviškojo dvasingumo esmė ir prasmė: „Būti vieni kitiems angelais.“

APIE KNYGOS ILIUSTRACIJAS

Viešpatį galime priimti ne vien žodine forma. Galime jį matyti spalvose ar išreikšti savo santykį su Juo spalvomis bei įvairiais pavidalais. Pirmo skyriaus iliustracija „Šviesa prieš tamsą“ puikus to pavyzdys. Su žmona ilgas savaites sėdėjome ligoninėje prie dukters, šiandien jau sveikos, lovos ir vis tikėjomės geriausio dramatiškoje jos ligos istorijoje. Iliustracijos centre – šviesa. Ji plinta į visas puses, skverbiasi į tamsą ir ją išgina. Tačiau lieka tamsių dėmių. Jei prasiskverbtų gryna šviesa, mes jos neužfiksuotume. Ji mus apakintų ir nebeatliktų savo funkcijos. Šis šviesos ir tamsos poliariškumas suprantamas mums ne vien fizine prasme, bet turi ir psichinę bei, gana svarbią, religinę reikšmę.

„Aš esu pasaulio šviesa...“, – sako Jėzus. Mes ir meldžiamės: „Ir amžinoji šviesa tau tešviečia...“ Mūsų ėjimas pirmyn – ėjimas į dieviškąją šviesą, kuri tebėra mums ilgesys ir viltis, toje įtampoje tarp mūsų gyvenimo tamsos. Kai kurios tamsios dalys jau ir aprėmintos šviesos, tačiau vis dar tebeneša savo žinią. Tamsos neištrinsi, bet gali suvesti ją su šviesa. Kampuose šviesa išryškėja tik vietomis. Tai taip pat dvasinė žinia.

Iliustracijose atsispindi gyvenimas su įvairiausiais spalvų niuansais ir savo sudedamosiomis dalimis. Skiautinių menas yra kūrybinis menas. Skiautiniai komponuojami preciziškai pagal spalvas, kas suteikia reikšmingumo ir pabrėžtinumo. Tekstilės menas ilgą laiką buvo laikomas amatu, ne menu, nes tekstilės dirbiniai gaminti kasdieniam naudojimui. Šiandien skiautiniai suvokiami kaip individuali meninė kūryba.

Kitaip, nei paveikslą, skiautinį gali apčiuopti. Jo nelygumai sujungia medžiagų struktūras. Skiautinytis turi siūles, iškilimus ir įdubimus. Įvairių rūšių,

formų ir spalvų medžiagos yra iškerpamos ir paskui vėl meniškai susiuvamos.

Mūsų gyvenimas dažnai būna kaip skiautiny – sudarytas iš šviesių ir tamsių lopinėlių, ribų ir prasiveržimų. Tai – susiūtų patirčių fejerverkas, tragiškos ir džiaugsmingos šviesos ir tamsos kompozicijos. Viskas susideda iš gabaliukų, kaip ir religinis auklėjimas.

Neturtingi, toli vienas nuo kito gyvenantys klajokliai svečiams dovanodavo padėvėtą medžiagą ar jos juostas. Jei moterys neturėdavo medžiagos – nuplėšdavo dovanai juostelę nuo savo drabužio krašto. Taip apdovanotieji pereidavo jos apsaugot: „Jei nešioji mano drabužio skiautelę – aš tave saugau.“

Šias iliustracijas reikėtų suprasti kaip „angelo sargo“ palydėjimą, jos yra linkėjimų ir patirties išraiška, kaip gyventi Dievo saugomam – palaimintam ir Viešpaties apsuptam visuose gyvenimo pakilimuose ir nusileidimuose.

Kai mus aplanko tamsa – Dievas niekur nedingsta.

Knygos pabaigoje norėčiau nuoširdžiai padėkoti žmonai Beatai Biesinger. Ji drauge su mūsų keturiais vaikais ir manimi kūrybiškai skatino ir praktikavo kelius, kaip susiliesti su Viešpačiu. Savo skiautiniais ji yra tapusi dvasinių paieškų ambasadore šeimose.

Taip pat esu dėkingas marčiai Julijai Biesinger, kuri, būdama psichologe, pateikė šiai knygai esminių postūmių ir praktinių pastabų.

Albert Biesinger

| Knygos galiniame atvarte

Albertas Biesingeris yra religijos pedagogikos ir bažnytinio suaugusiųjų švietimo profesorius eremitas iš Tiubingeno universiteto Katalikų teologijos fakulteto. Jis yra diakonas ir sielovadininkas bei daugelio populiarių knygų religinio švietimo klausimais autorius.

| Viršelio užpakalinėje dalyje

Kai vaikai su visa šeima kasdien patiria Dievo esatį, jie pradeda labai pasitikėti savo gyvenimu. Suaugusiųjų ir vaikų sutarimas tampa tikresnis ir harmoniškesnis. Albertas Biesingeris – keturių vaikų tėvas ir devynių vaikaičių senelis – tikras savo srities žinovas.

Šioje knygelėje jis perduoda savo patirtį su daugybe pavyzdžių. Autorius skatina skaitytoją pažiūrėti į vaikus per susitikimo su Dievu prizmę. Tam padeda atidumas žmogui, ritualai bei tradicijos, istorijos, pokalbiai, bendra malda, kitaip tariant, buvimas vieni kitiems, kaip sako autorius, „angelais“. Taip gyvenant, religingumas šeimoje tampa dovana tiek dideliems, tiek ir mažiems.

NUORODOS

- 1 Albert Biesinger / Gerhard Braun: Gott in Farben sehen. Die symbolische und religiöse Bedeutung der Farben, München 1995)
- 2 Albert Biesinger / Gunther Klosinski: Zweifel an Gott. Kleines agnostisches Kompendium, Freiburg 2017.
- 3 Albert Biesinger: Kinder nicht um Gott betrügen. Warum religiöse Erziehung so wichtig ist, 16. Aufl. Freiburg 2019
- 4 „72 Stunden Aktion“ socialinis projektas; Vokietijos katalikų jaunimo organizacijų (BDKJ) socialinis projektas, kurio metu buvo įvykdyti socialiniai aktai, „kuriantys geriasnį pasaulį“...
- 5 Karl Frielingsdorf: Dämonische Gottesbilder. Ihre Entstehung, Entlarvung und Überwindung, München 2001.
- 6 Albert Biesinger & Sarah Biesinger: Meine Kinderbibel für Sonnenschein und Regentage, Ostfriesland 2017 oder Meine Erstkommunionbibel, Ostfriesland 2017
- 7 „Familienkonferenz: Die Lösung von Konflikten zwischen Eltern und Kind, München 2012“.
- 8 Bodenmann, G / Meyer, J. / Ledermann, T. / Binz, G. / Brunner, L : Partnerschaftszufriedenheit in Abhängigkeit der Ehedauer, in Schweizerische Zeitschrift für Soziologie, 31 (2/2005); Bodenmann, G. / Kessler, M : Präventionsprogramme für Paare - Methoden und Wirksamkeit, in Familiendynamik, 36 (4 / 2011).
- 9 Arranz Becker, o /Rüssmann, K. / Hill, p. B. : Wahrnehmung und Bewältigung von Konflikten und die Stabilität von Partnerschaften, in: Zeitschriften für Familienforschung, 17 83/2005)
- 10 Ebd.
- 11 Ebd.
- 12 Albert Biesinger / Herbert Bendel / Barbara Berger / David Biesinger / Jörn Hauf: Gott mit neuen Augen sehen. Wege zur Erstkommunion. Familienbuch, München 2017; & Albert Biesinger / Herbert Bendel / Barbara Berger / David Biesinger / Jörn Hauf: Gott mit neuen Augen sehen. Wege zur Erstkommunion. Für die Kindertreffen - Leitfaden, München 2017.

- 13 Luis Zambrano: Viejas Raices. Alte Wurzeln, Selbstverlag, 3. Auflage 2001.
- 14 Ellie Wiesel: Mach Gebete aus meinen Geschichten, Freiburg 1986.